Poštnina plačana v gotovini Leto LVII. V Ljubljani, v torek, dne 5 februarja 1929 Št. 30 Št. 2 Din

-5 II. 1929

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
stolp petit-vrsta mali oglasi po 1.50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm v višino po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredn škem delu vrstica po 10 Din
o Pr večiem o naročnič popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo • Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 • Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Največjemu sinu našega rodu

Včeraj, 4. februarja, so Hrvati slavili dan, ko se je pred 114 leti rodil največji genij, kar jih je božja Previdnost naklonila jugoslovanskemu rodu, škof Josip Juraj Strossmayer. Mož, ki je našel sebi edino dostojnega uvekovečitelja v Mestroviću, je kljub svojemu ogromnemu delu za jugoslovanstvo kot oseba v vsej svoji globini se danes premalo poznan in ocenjen.

Josip Juraj je vekovna osebnost ne samo kot narodni vodnelj Hrvatov in jugoslovanstva, ampak tudi kot človek in knez cerkve. Imel je sreco, da je bil rojen v oni prvi polovici 19. stoletja, ki je obilovala na samih velikih možeh v političnem in kulturnem življenju Evrope in je tudi katoliški cerkvi ter krščanstvu sploh dala sloveče duhove: Pija devetega, Newmana, Dupanloupa, Solovjeva in druge, s katerimi je Strossmayer bil v prijateljskih stikih. Sploh kaže že njegova izredno bogata korespondenca z vsemi velikani svoje dobe, politiki, cerkvenimi in kulturnimi delavci, duha največjega stila, univerzalnega znanja in umetniške sprejemljivosti. Bil je pa tudi srečen slučaj, da se je Franc Jožef na predlog bana Jelačića l. 1849 odločil, da imenuje slovitega dvornega pridigarja in docenta cerkvenega prava na dunajskem vseučilišču, potomca hrvatskega graničarskega častnika Strossmayerja za škofa bogate djakovačke stolice.

Josip Juraj, mojster lepega sloga in visokih misli, je že v svoji prvi poslanici, sklicujoč se na Pavla in Bossueta, naglasil velik nacijonalen pomen svojega škofovskega poslanstva, dobro vedoč in naravnost povdarjajoč, da ga je »Bog pozval za velike stvari.« Potem ko je preživel dobo črnega absolutizma od 1850 do 1861, se je kot osnovatelj Narodne stranke tako v Reichstagu kakor v regnikolarnih deputacijah in hrvatskem saboru postavil na čelo onim, ki so zahtevali federalizacijo države, v kateri naj bi se Hrvatska, Slavonija in Dalmacija združile v samostojno kraljevino. Prijatelj Kolára, Palackega in Riegerja je napovedal, da »more samo federalizem, ki edino odgovarja raznoličnim narodnim elementom države, izceliti grdo rano cesarstva in ga rešiti velike opasnosti, kateri gre nasproti, da, celo osvoboditi ga od očividne propasti.« Le po hudih borbah, ki so zrušile vse nade velikega škofa, se je Strossmayer udal v usodo, ki je Hrvatsko po nagodbi podredila ogrski polovici države, ne imajoč sam nobenega deleža na tej nesrečni rešitvi.

Prevaran po usodnosti zgodovinske realnosti je Strossmayer iskal zdaj v smer jugoslovanstva, ki je bilo že preje v njem tiho dozorelo v vero bodočnosti iz njegovega etično najglobljе fundiranega slovanstva. Josip Juraj je bil prvi glasnik verskega zedinjenja Slovanov in cirilmetodijske ideje, ki jo je v svojih poslanicah izrecno označil kot neobhodni pogoj za kulturno zedinjenje in politično zbližanje vseh slovanskih rodov. To mu je ob priliki čestitke ruskemu narodu za 900 letnico pokristjanjenja sv. Vladimira in Olge prineslo srd in grajo Franca Jožefa, ki jo je zavrnil s pogumom cerkvenega kneza in superiornega duha. Od Pija devetega je izposloval prvo novo izdajo glagolskega misala l. 1893. Kot prisrčen prijatelj kneza Mihajla in njegovih naslednikov, je prepotujoč v letih 1852, 57, 63, 65, 68, 78 in 86 Srbijo kot apostolski vikar, sejal seme jugoslovanske misli v bodoči Piemont jugoslovanstva, pomagal ustanoviti prvo tiskarno na Cetinju in razširiti Vukov besednjak ter bil med ustanovniki Matice Srpske kakor tudi Slovenske. Bil je prvi, ki je čisto jasno zarisal kot dejansko možnost in končen cilj pred našimi očmi tako politični kakor kulturni program v eno zajednico združenih Jugoslovanov, med katerimi ni pozabil Bolgarov, s katerimi so ga vezali najtesnejši duhovni in osebni stiki.

Spomenik aere perennius pa si je postavil z ustanovitvijo Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti l. 1860, s svojim predlogom v hrvatskem saboru, da se ustanovi hrvatsko vseučilišče, za katerega je daroval ustanovni fond 50.000 for. in pozneje 20.000 for. za medicinsko fakulteto ter z zgraditvijo djakovske katedrale, ki je stala 1,200.000 for., od katerih je Josip Juraj sam iz svoje šatulje dal 772.000. V svojih tozadevnih ustanovnih poslanicah je zapustil svojemu narodu testament za nacionalno kulturno delo za vse veke. Tiste njegove besede so neizčrpen zaklad za vsakega, ki se hoče nesebično truditi za dvig, poplemenitenje in moralni preporod jugoslovanstva. Akademijo si je zamislil kot središče ene same skupne književnosti Hrvatov, Srbov in Slovencev v enem jeziku in duhu. Ob ustanovitvi vseučilišča je dejal, da je njegova zamisel ta, »da bi prestali med nami vsi predrazsodki, da bi se bratje zlili v eno dušo in eno sveto namero.« Najlepše pa so ob tej priliki tele njegove brezsmrtne besede: »Narodnost je poleg svete vere najdragocenejši dar božji, toda po mojem globokem prepričanju je treba narodnost, ako naj odgovarja svoji svrhi, v duhu krščanstva in svetega evangelija oplemenititi, povzdigniti in posvetiti, inače se nacionalizem rad izprevrže in izpači v oholost in postane izvor nestrpnosti, sebičnosti ter vsakršne nepravičnosti.«

To prepričanje je potekalo Strossmayerju iz njegovega krščanskega bistva in nič ni bolj neopravičenega kakor če je kdaj kdo smatral velikega djakovskega vladiko za liberalizujočega. Proti papeževi dogmatični nepogrešljivosti ni bil načeloma, ampak je le smatral njeno proglasitev za neoportuno, boječ se, da se ne bi s tem odbili pravoslavci od zedinjenja. Bil je pač zelo samosvoj duh, velik v krepostih in v zmotah, pa ves zasidran v katoličanstvu kakor vsi njegovi cerkveni sodobniki takratnega krščanskega preporoda. To najsijajnejše izpričuje veličastna djakovska katedrala, ki vsa razodeva Strossmayerjevega duha. Zgrajena v romanskem slogu, mirna, čudovito harmonizirana do najmanjše podrobnosti, diha najgorečnejše dobe krščanske nabožnosti in s svojo profinjeno preprostostjo, poslikana z deli Overbeckove romantične šole, vliva v sleherno dušo molitveno razpoloženje kakor malokateri drugi umotvor krščanskega stavbarstva. Je to tudi edina cerkev katoliškega sveta, ki je posvečena razen »Slavi božjoj te ljubavi i slogi naroda svoga« tudi »jedinstvu Cerkava«, kakor bereš v notranjosti nad njenim monumentalnim portalom. Kajti Strossmayer je liki Mercier tudi že predvidel zedinjenje vsega krščanskega sveta in je imel tozadevno zveze tudi z Angličani, stremečimi za cerkveno vesoljnostjo.

V tajnostno-somračni, obširni kripti, kjer se ves pogrezneš v one velike misli, ki so v tem edinstvenem hramu božjem prišle do izraza, pa počiva že štiriindvajset let in čaka vstajenja truplo genija, kakršnega narodom Bog ne poklanja vsako stoletje. Duha, kakršnih nam tako zelo manjka...

F. T.

Podrobnosti o španski vstaji

Vojaški guverner v Valenciji odstavljen - Nezadovoljstvo tudi v drugih mestih - Po triurni avdienci kralj podpisal Riveri vse dekrete o novih imenovanjih - Novo stalno sodišče podrejeno direktno notranjemu ministru - Vst časopisi morajo odstopiti eno šestnajstinko obsega vladi - Vstaja ima republikanski značaj - Uloga Guerre - Številne aretacije generalov - Položaj še vedno kritičen

Madrid, 4. febr. (Tel. »Slov.«) V Valenciji sicer res ni prišlo do odkritega upora, gotovo pa je, da se je v vojašnicah godilo marsikaj. **Vojaški guverner v Valenciji Gastrogirona je bil odstavljen, ker je Sanchez Guerra izpovedal zanj obtežilno in je bil gotovo udeležen v komplotu, dasi je obenem ravno zaradi njegove neodločnosti propadlo revolucionarno gibanje.**

Sedaj je **v Valenciji mir,** tako da se je celo tam odigralo prvenstveno tekmovanje v španskem nogometu. **Iz raznih mest prihajajo vesti o nemirnem razpoloženju in o posameznih stavkah.**

General Primo de Rivera je bil včeraj tri ure pri kralju in dosegel, da mu je podpisal vse predložene listine o novih imenovanjih v vojski in mornarici, pa tudi druge važne dekrete. Protivladni državni in mestni uradniki bodo takoj odstavljeni. Novo, **direktno notranjemu ministrstvu podrejeno stalno sodišče** se bo ustvarilo izključno za zarote in bo sodelovalo s komisijo. Člani patriotičnih lig in krajevnih bramb, imenovanih somati, so dolžni naznaniti vse vesti, ki jim pridejo do ušes o nameravanih nemirih itd. **Listi, katerih 90% je po lastni izjavi Prima de Rivera sovražnih diktaturi, so dolžni, dati vladi na razpolago eno šestnajstinko obsega za vladne objave. O** zaroti se čuje, da je **v vsakem večjem mestu obstojal triumvirat, katerega so tvorili po en vojak, en delavec in en republikanec. Pokret je bil izrecno republikanski in če bi bil uspel, bi bila Španija danes že republika.**

Ker pa se Španci plaše besede republika, bi imel Sanchez Guerra dati pokretu na zunaj potreben monarhističen videz. **Številne osebnosti so bile aretirane v Madridu in na deželi,** nekateri pa so bili zopet izpuščeni. V Madridu je **policijsko nadzorstvo nadvse strogo.** Sedaj se kaže, da je imel komplot izreden obseg.

Pariz, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Kljub strogi cenzuri poročajo nekateri pariški listi, da je bil na čelu vojaškega gibanja v Valenciji neki general. Prvi namen je bil, **osvoboditi Sancheza Guerro.** General Sangiorgio je s takojšnjimi odločnimi ukrepi zadušil upor, pri čemer **pa je prišlo do bojev in prelivanja krvi. Sanchez Guerra bo sojen pred izrednim sodiščem.** Čete v vsej Španiji so nepresano v največji pripravljenosti. **Položaj je še vedno zelo kritičen, ker tudi mornarica kaže nezadovoljnost nasproti diktaturi.**

Madrid, 4. febr. (Tel. »Slov.«) **Aretirani poveljujoči general v Valenciji Gastrogirona je bil propeljan v madridske vojaške zapore.** Dalje je bil aretiran v Madridu **general Aguilera,** ki je bil že prej enkrat pred vojnim sodiščem obsojen, ter **general Cabanillas** in več drugih visokih vojaških osebnosti, med njimi nekateri z zelo znanimi imeni in ki so igrali vlogo na dvoru. Aretiranci so zelo mirni in pravijo, da vedo natančno, da je njihovo postopanje na najboljšem potu k uspehu.

Madrid, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Primo de Rivera je izjavil časnikarjem, da je morala diktatura ojačiti svoja akcijska sredstva, da bo mogla vlada nemoteno pripraviti bodočo politično strukturo države. **Nova zgradba Španije, katere originalnost bo vzbudila pozornost vsega sveta, bo, kakor upa, stopila v življenje leta 1931.**

Revolucionarno gibanje objelo več armadnih korov in mornarico.

Pariz, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Paris Midi« v poročilu iz Španije, se je **revolucionarno gibanje razširilo na več armadnih korov in od včeraj dalje tudi na mornarico.** Boji v Valenciji so bili zelo krvavi. Meje proti Franciji so hermetično zaprte.

Dr. Pitamic novi poslanik v Washingtonu

Belgrad, 4. febr. (Tel. »Slov.«) **Za poslanika kraljevine SHS v Washingtonu je bil imenovan vseučiliški profesor dr. Leonid Pitamic.**

Z zadoščenjem in ponosom bo pozdravil vsak Slovenec to imenovanje. Z zadoščenjem, ker je to imenovanje priznanje vzglednega kulturnega dela slovenskega znanstvenika in s ponosom, ker je to imenovanje v čast vsemu slovenskemu narodu.

Vsak patriot bo to imenovanje pozdravil še iz drugega vzroka, ker je s tem imenovanjem prebit led in ker je tu podan prvi silen dokaz, da bo v bodoče odločevala le kvalifikacija, ne pa rodbinski ali kaki drugi oziri.

Poseben pomen pa ima novo imenovanje, ker je izvršeno v zunanjem ministrstvu. Vsaj je že skoraj kazalo, ko da je zunanje ministrstvo izključna domena gotovega ozkega kroga in da je za Slovenca v tem ministrstvu samo podrejeno mesto. Sedaj je tudi tega zapostavljanja konec in na važno mesto poslanika v Washingtonu, prestolici svetovne sile, je v dobro države in blagor slovenskega naroda imenovan Slovenec dr. Pitamic.

Veseli smo tega imenovanja, ker vemo, da se nam ni bati nobenega razočaranja in da ne bomo nikdar več v neprijetnem položaju, če bi se med diplomati govorilo o naših ljudeh. In da je to naše mnenje pravo, nam dokazuje vse življenje dr. Pitamica.

Rojen l. 1885. kot sin odvetnika v Postojni, je obiskoval gimnazijo v Gorici, nato pa pravo na Dunaju. V izpopolnitev svojih študij je odšel nato v München in Heidelberg ter nato še v Pariz in London, kjer je izpopolnil tudi svoje obširno znanje jezikov. Po dokončanih študijah je bil imenovan za privatnega docenta na dunajski univerzi, nato pa za izrednega profesorja v Černovicah. Ko je bila ustanovljena univerza v Ljubljani, je postal dr. Pitamic njen redni profesor in v šolskem letu 1925.-26. njen rektor. V letih 1920 in 1921 je bil poverjenik in predsednik deželne vlade in ni treba naglasiti, da je bilo njegovo predsedstvo vzor korektnosti.

Mnogo se je udejstvoval dr. Pitamic tudi na književnem polju in obdaril slovenski narod s svojim pomembnim delom »Država«, ki bo vedno v ponos slovenskemu narodu, pa tudi njegovi založnici Mohorjevi družbi.

Toda ne samo po svojih strokovnih kvalifikacijah je naravnost poklican dr. Pitamic za poslanika, temveč tudi v vsakem drugem pogledu. V mednarodnem kulturnem svetu ima dr. Pitamic najboljše osebne zveze in ko je bil l. 1924. član jugoslovanske delegacije v skupščini Zveze narodov, se je spoznala vrednost teh zvez.

In še eno moramo povdariti! Naj je bil dr. Pitamic doma ali v tujini, na tem ali onem mestu, vedno je bil podpornik in zvest pristaš slovenske politike, one velike politike, ki ima samo en cilj, da utrdi našo državo in v njej omogoči slov. narodu čim večji napredek.

Z vso iskrenostjo pozdravljamo dr. Pitamica na njegovem novem mestu in z globoko hvaležnostjo se spominjamo Nj. Vel. kralja, ki je to imenovanje izvršil.

Led je prebit, možje sposobnosti zavzemajo njim pripadajoča mesta.

Oviran železniški promet

Belgrad, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Radi velikega in silnega mraza je naravno v prvi vrsti trpel železniški promet. Železniški promet v naši državi je silno izpostavljen sedanjim vremenskim nezgodam. Največ trpe tiste proge, ki so izpostavljene viharjem, in tiste, ki imajo precejšnjo stopnjo vzpona. Liška proga je stalno izpostavljena silnim viharjem ter se kljub nečloveškim naporom promet ni mogel vzpostaviti. Promet na progi Sušak—Zagreb se le s težavo vzdržuje. Proge v južni Srbiji ter v okolici Zaječara so radi zametov stalno izpostavljene nevarnosti. Trenutno vlaki vozijo. Mnogo vlakov, ki so odpeljali par kilometrov s kolodvorov, se je moralo vrniti nazaj. Drugod so se primerili slučaji, da so poslali za njimi druge, reševalne vlake, ki pa niso mogli nazaj. Naravno je, da radi tega trpi železniška blagajna. Posamezna ravnateljstva so kasirala namesto milijona samo 130.000 Din za osebni promet.

Iz posameznih krajev prihajajo sledeča poročila: Na progi Gostivar—Tetovo so ogromni zameti. Pri postaji Lokve je obtičal vlak v snegu. 50 delavcev je trajno pri kidanju. Pri Prahovem je radi ledu skočil vlak s tira. Pri Ravni reki so z velikanskimi napori vzpostavili promet. V Nišu so skočili s tira vagon za premog in dva vagona. Več osebnih vlakov, ki bi morali odpeljati, je bilo odpovedanih.

Značilen primer, kako silne so prometne ovire, je včerajšnji, oziroma današnji ljubljanski brzovlak. Že iz Ljubljane je odšel s petčetrturno zamudo. V Belgrad je prispel ob četrt na 5 popoldne mesto ob pol 9 dopoldne. V Zagrebu je pet lokomotiv poskušalo vlak premakniti. To se je posrečilo zjutraj ob pol 5. V Sisek je prispel vlak ob pol 9, torej ob času, ko bi moral biti že v Belgradu. Potnikov je bilo zelo malo. Ogrevalne naprave so odpovedale, tako da so vsi vlaki zelo mrzli in oledeneli. Potniški promet je malenkosten.

Vsled silnega mraza so se davi pojavili v belgrajski okolici in v mestu samem volkovi.

Železniško osebje z nadčloveškimi napori in požrtvovalnostjo izvršuje svoje naloge, vendar silnim vremenskim silam ni kos.

Alzaški problem

Pariz, dne 31. januarja 1929.

I.

Alzaško vprašanje je znova izbruhnilo na dan z vso svojo silo in tudi z vso svojo bridkostjo. Zadnja tri leta se je pojavljalo kot kronična bolezen brez znakov življenjske nevarnosti in za katero misli vsak zdravnik, da je je upravičen zdraviti. Danes je kriza postala tako preteča, da je potrebno, da se izčisti in da se zdravljenje preda v roke specijalistom. Po desetih letih tavanja in padarovanja, je to za Francijo bridko spoznanje. Simpatije ji od strani našega naroda ne manjkajo kakor tudi želje ne, da bi našla v pravičnem proučevanju težav v Alzaciji in v pravični rešitvi ono notranjo solidnost, katere si želimo pri dobrem prijatelju.

Predsednik vlade je včeraj v prvem delu svojega velikega govora o Alzaciji in problemih, ki so vezani na to ime, podal s številkami v rokah dokaz, da Francija za svoje nove porenske dežele ni bila mačeha, osobito kar se tiče gospodarskih ugodnosti, gospodarske opore in socijalne pomoči. Francija je dala Alzačanom dve milijardi frankov, da so si revalorizirali svojo marko, Alzačani so dobili najprvo in pred vsemi drugimi izplačano vso vojno odškodnino, z ugodnimi trgovskimi pogodbami s sosednimi državami in osobito z Nemčijo samo se je alzaški industriji omogočil žilav pokret in zdrav razvoj, ki je izbrisal vsak najmanjši sled o brezdelju, ki je drugod sekalo tako globoke rane v gospodarsko življenje narodov, Francija je dala 95 odstotkom vseh alzaških občin električni tok in vse, kar je z njim v zvezi, razširila železno omrežje, zvišala plačo vsem uradnikom in državnim nastavljencem nad nivô notranjih plačilnih tarifov. Vse to je samo dolga vrsta dobrot, ki so se v desetih povojnih letih iztekale v porenske dežele. Človek se čudi, da je kljub tem dejstvom, katerih nihče ne zanikuje, nezadovoljstvo vendar le raslo in dovedlo do kritičnega položaja, ki je te dni našel svoj odmev v francoskem parlamentu.

II.

Herriot-ova vlada je izzvala prvi val nezadovoljstva leta 1924, in sicer nezadovoljstva v javnosti znanega. Morebiti se bodo reformatorji, ki so prišli na vlado 11. majnika 1924 branili pred tem očitkom, češ, da so le hoteli služiti patrijotični misli popolnega ujedinjenja novih provincij s staro domovino, dejstvo vedno ostane, da je pod njihovo vlado odpor izbruhnil na beli dan ter dobil definitivno obliko »alzaških zahtev«. Potem so se vršili razni pomirjevalni akti, od strani centralne vlade in od strani lokalne administracije, vmes senzacijonelni procesi proti alzaškim vodi eljem, ki so nehali med petjem Marseillaise in patrijoličnimi vzkliki. Zatem neprevidno izzivanje političnih krogov, inkvizicije, preiskave, zapiranje, odpuščanje iz državne službe vseh onih, ki so udeleženi pri »avtonomističnem« pokretu, zatiranje časopisja v nemškem jeziku, razpuščanje občinskih svetov, vrsta vznemirjajočih ukrepov od strani vlade, ki so dosegli le ravno nasprotno. Vse se je zopet končalo v znamenitem procesu v Kolmaru leta 1928, ko so se avtonomistične stranke pozvale pred sodnijo, da se zagovarjajo proti obtožbi veleizdajstva. Proces se je zopet končal na klavern način, ker se veleizdajstva nikomur ni moglo dokazati. Nato so prišle državnozborske volitve, ki so stare patrijotične stranke popolnoma razcefedrale in poslale iz osvobojenih provinc celo vrsto avtonomističnih poslancev v francoski parlament. Dvema poslancema Ricklinu in Rossu se mandat ni priznal; nove volitve so se razpisale, ki so potrdile le verdikt prvih.

Poleg tega in spričo te alzaške tragedije se je pa veliko časopisje v notranjosti Francije obnašalo nevredno. Dolgo časa sploh o tem vprašanju ni hotelo pisati, in ko je bilo prisiljeno, ko so imenovani procesi dali problemu senzacijonelen značaj, potem se je žurnalistika sicer podala na študij vprašanja s pomočjo anket, ki so jih vršili ali neiskreni ljudje ali pa taki, kateri sploh pojma niso imeli o alzaški duši.

III.

Za nas ni nikakega dvoma, da bi bilo veliko časopisje z iskrenostjo več doseglo kakor pa procesi in pa parlamentarne interpelacije.

Spričo dejstev, ki jih je naštel ministrski predsednik in ki resnično govore v prilog centralne vlade v svojih odnošajih z odrešenimi provincijami, ostane dejstvo, da je položaj danes bolj kritičen kot pa je bil kedaj preje. Zakaj? Zato, ker se rešitve alzaškega vprašanja ni nikdar postavilo na pravo stališče. Na dnu nezadovoljnosti je strah, da narod izgubi vero in da izgubi svoje tradicije. Duša se ne da odkupiti z gospodarskimi ugodnostmi. Ko se je Francija približala Alzaciji in jo hotela v iskreni ljubezni privezáti nase, je ta Francija pozabila, da je treba dvojne geste: skrbeti za materijalni dobrobit odrešenih pokrajin in varovati ob enem njih duševne zaklade. Vera in ljubezen do materinega jezika, do tradicij, ki prepletajo versko in kulturno zgodovino alzaške rase, to so stebri, na katere je sezidano življenje Alzačanov. Dolgo se je domišljevalo, morebiti nalašč, morebiti iz pregrešne nevednosti, da je Alzačan sam zase, zaprt vase le zato, ker hoče biti v svoji hiši svoj gospodar, ker se smatra za bolj metodičnega, za bolj disciplinfranega, za bolj delavnega kot so pa drugi in da je njegov lokalni patrijotizem izšel le iz teh ozkosrčnih potez njegovega značaja. Zakaj se pa ni hotelo razumeti, da je Alzačan videl v francoski administraciji blajika, ki hoče narodu dati belega kruha v odkup njegove duše?

Če se hočejo razpokline, ki so se brez dvoma pokazale, in ki so povzročile nevarno infiltracijo antipatrijotičnega mišljenja, popraviti, se bo treba ozirati predvsem na versko-etične ozadje alzaškega problema.

Vaš dopisnik je prehodil mnogo alzaških in lorenskih krajev. Saj se tja seli mnogo naše slovenske krvi. Govoril je z duhovniki in z ljiki. Povsod se je obžalovalo le, da se oficijelna Francija brani razumeti stvari kakoršna je. Očita se nam brezdomovinstvo, nehvaležnost, protifrancosko mišljenje, ljubimkovanje z Nemčijo, kadar mi govorimo samo o veri in o našem jeziku. Vrže se na nas plašč nepatrijotičnega delovanja in politične odijoznosti, blati se nas s podkupljivostjo, očita nemški denar, kadar mi ne zahtevamo kot pa samo, da se nam obvaruje vera, in naš jezik poleg državnega. Tako so nas prisilili da moramo molčati in s strahom v srcu gledati, kako se naša mladina spravlja ob vero v znamenju patriotizma. Tako mi je tožil zaslužni duhovnik velike župnije ob meji sarskega teritorija. **In vendar si od teh tako napačno razumevanih in simpatičnih borilcev ne želi niti eden nazaj nemškega režima. Ni i eden. Saj se je združenje zvršilo v prekipevanju veselja in ginjenosti. Saj je Alzacija vzradoščena prišla nazaj k svoji materi. Saj je duhovščina, kateri se danes očita »plačani klerikalizem« pod pruskim režimom stanovitno branila francoski značaj teh provinc.** Samo, ako hočemo, da bo ljubezen med dvema bratoma trajala, problem je vedno isti in se povsod ponavlja, potem mora ljubezen biti naslonjena na medsebojno spoštovanje.

In če se hoče imeti ljubezen alzaške rase, potem se mora spoštovati njene duševne zaklade. Kadar bo francoska vlada razumela to in kadar bo to spoznanje dobilo praktično obliko v konstituciji, potem bo alzaško vprašanje zginilo iz sveta brez duha in sluha. In to v veselje stare Francije, naše prijateljice, in v razočaranje nekaterih agentov onstran Rena, ki mislijo idejni boj izrabiti za politične namene.

Slavenska banka

Izjava konkurznega upravitelja Slavenske banke g. Nice Kovačeviča

Na odprto pismo, priobčeno v Jugoslavenskem Lloydu« na naslov ministra pravde dr. Srkiča s strani upnikov Slavenske banke, je odgovoril konkurzni upravitelj g. Ivica Kovačevič v »Novostih« z izjavo, ki jo v informacijo slovenske javnosti objavljamo dobesedno. Na odprto pismo odgovarja g. Ivica Kovačevič takole:

»Naravno, da ne morem nič imeti proti temu, **če vsak zahteva zaščite in pomoči, kjer** ve in more, vendar pa se mi zdi, da ni bilo nepodpisanim vlagateljem do tega baš posebno mnogo, ker bi morali sicer podvzeti druge nujne korake in drugod; zato smatram, da sem dolžan in pooblaščen, da na to odprto pismo javno reagiram. To moram tem bolj storiti, **ker je odprto pismo** sestavljeno **tendenciozno in z očitnim namenom, da z navajanjem izmišljenih in svojevoljno postavljenih konkurznih stroškov zavede v zmoto javnost in gospoda justičnega ministra** in zato moram kot konkurzni upravitelj Slavenske banke objaviti v pomirjenje javnosti gola dejstva, **dočim je justično ministrstvo dobilo že preje** od pristojnega sodnega stola o stanju konkurza podrobne informacije.

Najprej konstatiram, da sem od dne 9. maja 1928 za vodstvo tega ogromnega konkurza, kateremu sem posvetil vse svoje delo, dobil do danes **predujm** v znesku 400.000 Din,

dočim sta mi soglasno odobrila za izredno ugodno prodajo palače (za 9,000 000 Din), kar je samo moja zasluga, upniški odbor in upniški zbor soglasno nagrado v znesku 300.000 Din. Na tej skupščini je bilo prisotnih nad 80 odstotkov upnikov Slavenske banke.

Dosedanji stroški upniškega odbora, ki je imel blizu 90 sej, znašajo 527.000 Din, katera vsota z ozirom na dejstvo, da je trojica od njih iz Ljubljane, seje pa se vrše v Zagrebu, in ker so člani upniškega odbora odvetniki ter z ozirom na činjenice, da so trajale seje po več ur in da so se na njih reševale stvari zelo težke in zapletene prirode, ne nagraja niti primeroma izdatke in delo upniškega odbora. Uračunajoč sem pokojnemu dr. Antonu Horvatu izplačani honorar,

dočim je proti posebni nagradi v znesku od 150.000 Din vložen ugovor,

ni niti govora o tem, da bi dosedanji stroški konkurza, namreč upravitelja in upniškega odbora znašali preko 5 in pol milijona Din, kakor se to naglaša v omenjenem odprtem pismu.

Moram tu naglasiti, da je konkurz Slavenske banke edinstven v naši državi, a tudi daleč izven njenih mej.

Edinstven po svoji zapletenosti, po svojem mnogovrstnem poslovanju, ki se je vršilo na petih raznih pravnih področjih, pa je zato v resnici bilo potrebno mnogo truda in znanja ter volje in dela, da so se vsi ti posli likvidirali in da se je realiziral ogromen del konkurznega premoženja, in to v primeroma tako kratkem času, kakor se je to zgodilo v tem konkurzu. Vsak dobro misleč poznavalec teh razmer mi bo brezpogojno pritrdil.

Zlonamerno se v odprtem pismu navaja, da je znašala konkurzna imovina okoli 280 milijonov Din, dočim da jo je konkurzna uprava realizirala komaj s 37,000.000 Din. Dejstvo pa je,

da so aktiva Slavenske banke po poročilu strokovnjakov znašala 111 995.717.83 Din, pasiva pa 209,707.289.15 Din.

Če bi znašala imovina teh omenjenih 280 milijonov Din, potem bi proti pasivi od okoli 200,000.000 Din ne bi bilo niti treba otvoriti konkurza. Toda ta imovina od okoli 112 milijonov Din je cifra samo knjižne evidence, ki je kot taka izvedena v knjigah Slavenske banke. Evo dokazov:

Nepremičnine so bile izkazane s 16,942.560 Din, dočim smo jih mogli komaj realizirati

za nekaj nad 11 in pol milijona Din.

Jugoslavenska industrijska banka in Sardina v Splitu

sta dolgovali blizu 11.000.000 Din,

pri realizaciji pa smo prejeli komaj 3,600.000 Din. Industrijsko trgovsko d. d.

je dolgovalo 6,803.860 Din

(samo podjetje kot tako), dočim smo prodali objekte za 2,000.000 Din. Dolg Železnog rudnika in topilnice v Topuskem

znaša 13,974.509 Din,

a z realizacijo smo dobili skupno 2,000.000 Din. **Dolg Žitnega zavoda znaša 8,177.348.77 Din,** veliko vprašanje pa je, če bomo v korist konkurzne mase sploh kaj realizirali.

»Vinea« d. d. v Ljubljani je dolgovala 6,793.810 dinarjev,

ni pa še sigurno, če bomo rešili 1,000.000 Din.

Zahteva konkurzne mase Slavenske banke proti Križevski industriji v Križevcih pri Ljutomeru

v znesku 6,393.676 Din

je plačana s prodajo posestva komaj z 1,000.000 Din; zahteva proti »Transformatorju« v Ljubljani

od skoraj 2,000.000 Din

je poravnana s 450.000 Din, a ona proti »Alomi Company« d. d. 2 in pol milijona je poravnana s prodajo posesti za 150.000 Din v gotovem.

Spominjam tudi, da so v »imovino« spadali

tudi razni efekti v vrednosti od 65,000.000 Din, ki so jih strokovnjaki ocenili z okoli 41,000.000 dinarjev.

Med temi efekti pa so se v polni nominalni vrednosti vodile delnice »Koranita«, »Topuska«, »Žitnega zavoda«, ki so bile že takrat brez vsake vrednosti.

Tako mora biti vsakemu jasno, da je z ozirom na tako stanje stvari bila v resnici pomembno delo današnje uprave, da je zbrala gotovino 27,000.000 Din, med tem ko je izplačala nad 6,000.000 Din konkurznega dolga upnikom prvega razreda.

Upniški odbor je po svojem načelniku na zboru upnikov v Ljubljani razložil vse stanje konkurzne mase, strogo ocenjujoč postavko za postavko, ne morda radi tega, da proži pomožno roko upravnemu odboru za ponudbo nagodbe, a še manj zato da se to njegovo poročilo samovoljno krivo tolmači, pač pa zato,

da pokaže, da je prišla doba, da se konkurz konča,

a ne, da zaradi realizacije likvidne desetine milijonov dinarjev traja konkurz še naprej in s tem tudi novi stroški za konkurzno maso, ki so v vsakem in tudi najbolj enostavnem konkurzu precej znatni, a kaj šele v tako velikem konkurzu, v katerem so pa ti stroški še vedno zelo daleč od pravičnih zaslužkov, kakor se to govori v odprtem pismu.

Upniškemu odboru in meni kot konkurznemu upravitelju se ne more in ne sme šteti v greh, da se proti krivcem poloma in konkurza Slavenske banke ni postopalo.

Meni — pa tudi javnosti — je dobro znano,

da so poizvedbe bile započete in da so strokovnjaki pričeli izvrševati očivid, katerega so radi proračunske nemožnosti kazenskega nadomestila sodnega stola v Zagrebu morali ustaviti.

Nihče pa ne bo zahteval, da bi morala konkurzna uprava plačevati tudi za sodno strokovno poročilo predujm, dočim se državna oblast ni smatrala poklicana, da ona krivce prime za ta polom z vsemi svojimi sredstvi.

Apel odprtega pisma v tem pravcu bi smatral vsakdo za razumljiv in dobro mišljen ter bi imel tudi ostati samo pri tem, dočim naštevanje »pravljičnih zaslužkov«, ki so še v zraku, daje slutiti, da je bila oškodovanim vlagateljem bolj pred očmi »zarada«, kakor pa interes vlagateljev in kazensko preganjanje krivcev poloma Slavenske banke. Mirne duše morem trditi,

da se bo kljub vsemu temu konkurz Slavenske banke končal za upnike mnogo ugodneje od vseh konkurzov, ki so v sedanji dobi zadeli vlagatelje in upnike.

Upniškemu odboru in meni je glavna skrb, da bo — če pride do nagodbe z ravnateljstvom Slavenske banke, ta takšna, da jo bo mogel upniški zbor sprejeti.

V Zagrebu, dne 2. februarja 1929.

Ivica Kovačevič,
odvetnik in konkurzni upravitelj Slavenske banke.

Vihar na Črnem morju

London, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Po poročilih iz Carigrada je izostal ruski parnik »Krasnyflot«, ki ima na krovu Trockega. Na Črnem morju divjajo silni viharji, ki so razbili mnogo ladij.

Plastiras pred izrednim sodiščem

Atene, 4. febr. (Tel. »Slov.«) General Plastiras in drugi voditelji revolucije iz leta 1922 se bodo morali sedaj radi izvršene smrtne obsodbe nad voditelji monarhistov zagovarjati pred izjemnim sodiščem. Venizelos je o tem v sporazumu z voditelji republikanskih strank obvestil voditelja monarhistov Zaldarisa in mu sporočil, da je monarhistični režim sicer privedel do poloma v Mali Aziji, da pa pri tem ni bilo veleizdaje in da je bila zato smrtna kazen neupravičena.

Napetost med Grčijo in Turčijo

Atene, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Himmerisios Typos«, bo grška vlada radi nepopustljivosti Angore v grško-turških pogajanjih in radi prizadevanja Turčije, da bi čim več Grkov odstranila iz Carigrada, storila v Angori energične korake in eventuelno revidirala vse svoje postopanje nasproti Turčiji, o čemer je Grška obvestila tudi Italijo.

Delovni čas v uradih

Belgrad, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade in notranji minister je izdal štiri naredbe, ki se nanašajo na splošno delo v državnih uradih. Odreja se, da se v **državnih uradih dela dopoldne in popoldne.** Za natančnost dela v uradu in za pravilno izvrševanje službe **odgovarja vodja odseka.** — Druga odredba določa, kako naj se dela. Dotika se praznikov. Določajo se ti-le prazniki: pravoslavni: sv. Sava, božič 2 dni, velika noč 2 dni, binkošti 2 dni in zasebna slava; katoličani: božič 2 dni, velika noč 2 dni, binkošti 2 dni, vsi sveti, praznik sv. Rešnjega Telesa; muslimani: kurban-bajram 3 dni, ramazan bajram 3 dni, mevlud 1 dan. Določba vsebuje praznike tudi za druge veroizpovedi. Vsi državni uslužbenci morejo praznovati samo svoje praznike. — Tretja odredba prepoveduje, da bi državni uradniki stanovali v državnih poslopjih. Na vsa ministrstva se je izdala okrožnica, da naj gospodarsko postopajo s prostori in naj takoj odpovedo nepotrebne zakupe.

Senzacionalen proces v Belgradu

Belgrad, 4. febr. (Tel. »Slov.«) Pred belgrajskim sodiščem se je danes pričel eden največjih procesov, ki jih je zabeležila sodna kronika v naši državi. Pred sodišče je prišla znana afera angleške trgovinske banke s ponarejenimi pismi na vsoto 44,316.000 Din. Ta bančna afera s popolnoma kriminalnim ozadjem je zainteresirala ves Belgrad, bankirje, pravnike in kriminaliste. Proces se je pričel na drugem oddelku belgrajskega mestnega sodišča. Obtoženi so Gjorgje Utješinovič, bivši ravnatelj belgrajske podružnice Angleške trgovinske banke, Albert Orestin, bivši podravnatelj belgrajske podružnice Angleške trgovinske banke, Risto Daskalovič, industrijalec in Gjorgje Vitolič, bančni ravnatelj. Banko je zastopal kot zasebni tožitelj dr. Sima Alkalaj.

Proces bo trajal več dni. Vanj so zapleteni najuglednejši belgrajski krogi.

»Slovenska Straža« v Ljubljani vabi vse člane, da čimprej obnove članarino, ki znaša samo deset dinarjev. Številka poštnohranilničnega računa 11.827.

Borze

Dunaj. Don.-sav.-jadr. 87.30, Wiener Bankverein 25.20, Bodencredit 109.25, Creditanstalt 59, Escomptges. 28.60, Zivno 140.50, Slavonia 0.60, Slavex 12.50, Mundus 190.75, Alpine 41.15, Trboveljska 58, Kranj. ind. 36, Leykam 9.20, Rima Murany 118.20.

Dinar notira na Dunaju (deviza) 12.48¾, (valuta) 12.455, v Londonu 276.25, v Newyorku 175.50, v Pragi 59.35.

Budimpešta. Tendenca: zelo čvrsta. Pšenica: marec 25.26—25.35, zaklj. 25.33—25.34, maj 26.04 do 26.15, zaklj. 26.13—26.14, oktober 25.98—26.14, zaklj. 26.13—26.14; rž: marec 23.20—23.36, zaklj. 23.34—23.36, maj 23.94—24, zaklj. 24.12—24.14, oktober 23.80, zaklj. 23.95—23.98; koruza: maj 28.60 do 28.62, zaklj. 28.58—28.60, julij 28.58, zaklj. 28.55—28.57.

Dunajska vremenska napoved. Jasno, hud mraz zjutraj, posebno v srednjih Alpah. Podnevi nekoliko milejše.

Vera in kultura

Dušno pastirstvo mest in delavskih središč

Problem dušnega pastirstva je z vso resnostjo začela reševati češka duhovščina, kjer velika mesta rastejo še hitreje kot pri nas. Praga ima mnogo cerkva, a za dušno pastirstvo ne pridejo vse v poštev, ker jih je preveč na enem kupu, v predmestjih jih pa sploh ni. Zato so začeli graditi nove cerkve. Ker imamo tudi za ljubljanska predmestja v tem oziru zelo važne naloge bližnje bodočnosti, naj povemo, kako so to stvar začeli na Češkem, kjer so itak predolgo spali.

Naj bo nova cerkev še tako preprosta ali še tako lepa — to je odvisno od sredstev —, vendar nobena ne bo stala sama zase, ampak bo z njo združeno še več drugih stavb, predvsem takih, ki imajo služiti dobrodelnosti. Poleg cerkve naj bodo brezpogojno: sirotišnica, otroško zavetišče za zapuščene in brezstanovanjce. Zraven seveda naj bo dom za razne kulturne in prosvetne prireditve, v kolikor ni katera omenjenih stavb ž njim združena. Po tem načrtu se imajo v bodoče ustanavljati župni sedeži.

Dokler pa to ni mogoče, naj se vrši služba božja v kakršnihkoli prostorih, četudi so še tako skromno opremljeni; »kajti verska mlačnost ljudstva izvira navadno le iz pomanjkanja prilike, udeleževati se verskega življenja,« — pravi poročilo. V treh zelo komunističnih predmestjih Prage že delujejo take cerkvene ustanove.

Navedli smo ta dejstva in navodila zato, ker imamo na Slovenskem že polno krajev, kjer je res treba že pričeti od vsega začetka. Vzemimo le Trbovlje! Še hujše je v Hrastniku, ki se zanj zbirajo prispevki, da bi bilo tam mogoče zgraditi cerkev. V Ljubljani bomo kmalu imeli isto skrb s Posavjem, kamor se širi Ljubljana. To vprašanje rednega dušnega pastirstva je vedno bolj pereče v občini Moste in na drugi strani za ozemlje od Kodeljevega proti Štepanji vasi in Hrušici, kakor tudi za Barje. Vič in Šiško so frančiškani rešili. To vprašanje sili na dan povsod pri nas. Dajmo se zganiti. Lajiki smo dolžni pomagati Cerkvi; posebno v takih vprašanjih je pomoč lajikov najbolj potrebna. In to manj v besedah ko v dejanjih in podporah!

Katoliška šola in kat. učitelj

Katoliško šolsko društvo za Bavarsko je sredi preteklega meseca zborovalo v Monakovem. Na zborovanju je govoril tudi kardinal Faulhaber. Njegova izvajanja prinašamo radi tega, ker prav nazorno dopovedujejo tisto, kar tudi slovenski katoličani vedno povdarjajo, česar pa nekateri vzgojitelji pri nas nočejo razumeti. Kardinal je dejal:

»Katoliška šola noče biti le na videz, ampak hoče biti prava katoliška šola. Neobhodno potrebna za katoliško šolo je osebnost katoliškega učitelja. In neobhodno potrebna za osebnost katoliškega učitelja je katoliška izobrazba učitelja. Pravijo nam: Posezate v svobodo učitelja, če mu predpisujemo, kako naj v šoli deluje. Odgovarjam: Danes ve vsakdo, ki se posveti učiteljstvu, kake šole na Bavarskem imamo in kake šole zahteva katoliško ljudstvo. Kdor se z duhom teh šol ne sporazume, ima svobodo, izvoliti si drugačen poklic. Kdor je omotičen, ne pojde za krovca; kdor se boji vode, ni zanič za mornarja. To je abeceda logike z univerzo in brez nje: Učitelj je za šolo tu, ne šola za učitelja. Učitelj se mora ravnati po značaju šole, ne se pa spreminjati šola po prepričanju učitelja. Sicer se nam zgodi kakor Abderitom: Imeli so dimnikarja, ki se je pa ščasoma tako zredil, da so mu bili vsi dimniki preozki. Ker v penzijo ni hotel, so sklenili slavni mestni očetje Abdere, vse dimnike v mestu podreti in sezidati nove, tako široke, da bo debeli dimnikar lahko zlezel vanje. Ne moremo vsega svojega katoliškega šolstva preurediti zgolj zato, da bi se en liberalen učitelj v njem lahko svobodno gibal. Katoliški stariši imajo božjo pravico, slediti svoji vesti in od šole zahtevati, da se njihovi otroci tam vzgajajo v plemenite ljudi v duhu katoliške cerkve.«

Kardinal je izjavil, da bo morda prišel čas, ko bo mogoče podreti državni šolski monopol. To bo takrat, kadar bo država hotela katoličanom vsiliti nekatoliško šolo in nekatoliške učitelje. Za ta trenotek pa je treba biti pripravljen!

Na Bavarskem imajo sicer državni monopol. Toda država je doslej varovala pravice katoliške cerkve in katoliških staršev. Tudi pri nas bi bilo potrebno, da bi se naša javnost bolj zanimala za društvo »Krščanska šola« v Ljubljani. Več duha — pa bo več uspehov!

•

Dušno pastirstvo v pruskih bolnišnicah. Pruski deželni zbor je sklenil o priliki proračunske debate, da ima prusko ministrstvo za socialno skrbstvo izdati izvršilno naredbo k čl. 141 državne ustave, ki naj se poslej uveljavi tudi v Prusiji. To z drugimi besedami pomeni, da mora izvršilna naredba nedvoumno določiti, naj se duhovnikom posameznih ver pusti prost vstop v bolnišnice, k bolnikom, četudi bi izrečno ne želeli duhovnika. Tudi imajo bolnišnice dolžnost, omogočiti duhovnikom, da se informirajo, kake vere je kak bolnik. — To vse je po dosedanjih predpisih v Berlinu duhovnikom bilo prepovedano.

Kaj je novega

Zlatomašni dar Slovencev sv. Očetu Piju XI.

Vsi katoliški narodi se pripravljajo, da dostojno proslave zlatomašni jubilej svojega skupnega očeta in poglavarja Kristusove Cerkve. Tudi mi Slovenci, najmanjši narod, ki pa je trden v svoji veri, hočemo pokazati svetemu Očetu svojo udanost in mu ponuditi dar, ki bo njegovo očetovsko srce razveselil. Njemu osebno ne bomo izročili kakega dragocenega spomina, delavcem v Hrastniku zapuščenim in trpečim, postavimo hišo božjo.

Cerkev Kristusa Kralja v Hrastniku

bo jubilejni dar svetemu Očetu za njegovo zlato mašo.

Zberimo v letu 1929 potrebno vsoto, darujmo vsak po svojih močeh skromen znesek. Naj ne bo med nami vernika, ki ne bi s svojim prispevkom proslavil papežev zlati jubilej. Po vseh župnijah zbirajte apostolske duše, naj gredo v vsaki vasi od hiše do hiše, da poberejo prostovoljni davek Kristusa Kralja. Kako lepo bi bilo, ako bi se 22. decembra 1929 na dan papeževe zlate maše, mogla tudi v Hrastniku darovati prvič sv. maša.

Darove sprejema »Društvo za zidanje cerkve v Hrastniku« ter škofijska ordinariata v Mariboru in Ljubljani.

V Ljubljani, Mariboru in Trbovljah Hrastniku, dne 2. februarja 1929.

Anton Bonaventura,
škof ljubljanski.

† Andrej,
škof lavantinski.

Univ. prof. dr. M. Slavič,
za stalni odbor kat. shodov.

Univ. prof. dr. G. Rožman,
za verski odsek kat. shodov.

Duh. svétnik Jak. Gasparič,
župnik v Trbovljah-Hrastniku, načelnik stavbnega društva.

Viktor Eržen iz Hrastnika,
tajnik stavbnega društva za cerkev Kristusa Kralja.

Milan Pugelj na zadnji poti

Zadnja pot odličnega novelista in režiserja Milana Puglja je bila ravno tako tiha in skromna, kakor je bilo tiho njegovo življenje samo. Spremili so ga poleg sorodnikov le tisti, ki so mu bili prijatelji in tovariši pri delu in ustvarjanju: književniki, časnikarji in gledališki umetniki. Žalni sprevod s krsto pokojnika je odšel včeraj ob 4 popoldne izpred hiše Slovenske Matice. Za krsto je korakalo najprej vse vodstvo gledališča, dalje pomembnejši slovenski literatje ter vse osebje gledališča z odborom igralske organizacije na čelu. Sprevod je ob globokem sožalju vseh krenil na pokopališče k Sv. Križu, kjer je zrasel nov, svež grob, drag vsem, ki ljubijo slovensko knjigo in slovensko gledališče. Naj sveti večna luč slovenskemu kulturnemu delavcu, ki je bil tudi urednik našega lista in nam drag ter nepozaben tovariš! (Obširnejši življenjepis smo prinesli v ponedeljkovem »Slovenskem listu«.)

S Koroškega

★ **Prednica s. Cirila Šijanec.** S Koroškega je došlo naznanilo, da je v sanatoriju v Celovcu dne 24. januarja t. l. vsled operacije preminula velezaslužna č. sestra Cirila Šijanec, prednica šolskih sester v Št. Jakobu v Rožu, v starosti 63 let. Tako se je nenadoma končalo štiridesetletno redovno življenje z vso požrtvovalnostjo posvečeno sveti cerkvi in slovenskemu narodu. Večina redovnega življenja preblage pokojnice skoz 30 let je bilo pa posvečeno koroškim Slovencem. S. Cirila je bila prva učiteljica, ki je ob otvoritvi »Narodne šole« v Št. Rupertu pri Velikovcu poučevala tamošnje slovenske otroke. Otvoril se je takrat prvi razred, ki je bil prenapolnjen s 93 otroki vseh raznih starosti. Koliko težav je bilo premagati, treba je bilo celino orati, ali sestra Cirila ni samo pogumno oprijela se šolarjenja, ampak še celo že ob prvem božiču priredila lepo uspelo božičnico. Take božične slavnosti so se potem vsako leto prirejale z vedno rastočim uspehom, iz celega Velikovškega okrajnega glavarstva in celo od oddaljenih krajev Koroške so prihiteli trumoma Slovenci k tem prireditvam. Tako je pokojna s. Cirila učila koroške Slovence ljubiti sveto vero in svoj mili materin jezik. Kako je sestra Cirila pri otrocih vzbujala ljubezen do slovenskega jezika, kaže sledeči dogodek. Kmalu po otvoritvi šole je prišel »Narodno šolo« nadzorovat deželni šolski nadzornik Palla iz Celovca. Zahteval je konečno, da naj otroci zapojo tudi eno slovensko pesem. More se misliti, kako je bilo temu zastopniku zloglasnega koroškega šolskega sistema pri srcu, ko so otroci navdušeno zapeli »Hej Slovenci«. S. Cirila je potem dolgo let vodila »Narodno šolo« kot prednica in je doživela njen velik razvoj. Končno pa je doživela tudi veliko katastrofe leta 1919., ko so podivjani folksverovci »Narodno šolo« naskočili kakor kako trdnjavo, umorili šolsko gojenko Roziko Kofler in šolo popolnoma izropali. Zadnja leta je sestra Cirila vodila kot prednica sirotišnico v Narodni šoli v Št. Jakobu v Rožu z enakim uspehom kakor ono v Št. Rupertu. Have anima pia!

Koledar

Torek, 5. februarja. Agata — Solnce vzide ob 7.22 in zaide ob 5.06.

Osebne vesti

★ **Umrl je** na Zgornjem Brniku pri Cerkljah trgovec in bivši posestnik Andrej Svetelj, daleč naokrog znan in priljubljen. Pokojni je bil oče ge. Marije prof. Osanove in Angele Zajčeve. Pokopali ga bodo danes dopoldne v Cerkljah pri Kranju. Pokoj njegovi dobri duši!

★ **Himen.** Poročila sta se na Svečnico v cerkvi pri sv. Petru v Ljubljani učitelj g. Milan Pavlovec iz Ljubljane in učiteljica gdčna Mila Lederhasova, hčerka pokojnega gimn. profesorja Ludovika Lederhasa.

★ **Poroka.** Dne 3. t. m. sta bila poročena na Savi g. Ignac Vide, mizar iz Žvabovega pri Št. Jerneju, in gdč. Matilda Škerbec, trgovka iz Št. Jerneja.

★ **Osebne vesti s pošte.** Nastavljeni so: za pogodbene poštarje Ant. Pelikan v Vratišincu Št. Vugrinec pri novo otvorjeni pošti v Bogojini V/1 v Prekmurju in Ludvik Horvat v Rankovcih; za dnevničarje: Iv. Zalokar na Jesenicah na Gorenjskem, K. Mak na glavni pošti v Mariboru in Jože Kobilica pri ter. tehn. odseku v Ljubljani. — Premeščeni so: pb. ur. II/3 Olga Gavrilovićeva iz Slov. Bistrice, Fr. Turk iz Laškega in Danica Kobalova z glavne mariborske pošte, vsi na glavno pošto v Ljubljani; Justina Marušičeva z ljubljanske glavne pošte v Podnart; pb. ur. II/4 Ljudmila Štimčeva iz Tešanja (Sarajevo) v Slovenjgradec, Vladimir Ščuk z glavne pošte v Mariboru k Zgornji Sv. Kungoti in Marija Klatzerjeva iz Mežice na ljubljansko glavno pošto; pb. ur. II/5 Ciril Kiferle iz Kranja na Jesenice-Fužine in Iv. Pučl iz Guštanja na glavno pošto v Ljubljani; kondukter III/3 Jožef Pavlin z mariborske kolodvorske pošte na Ptujsko goro, telefonistiki III/3 Jožica Ferjančičeva iz Brezna v Mežico, Jožica Čoževa iz Št. Ilja v Slovenskih goricah na mariborsko kolodvorsko pošto, Nežika Anderličeva iz Loža na glavno pošto v Ljubljani in Erna Korc iniševa od Zgornje Sv. Kungote na glavno pošto v Mariboru; pripravnica Ljudmila Schweigerjeva iz Kozjega na poštno podružnico štev. 5 v Ljubljani; pogodbena poštarica Julka Belinova iz Vurberga pri Ptuju v Planino pri Sevnici in Amalija Grilova iz Planine pri Sevnici v Vurberg pri Ptuju ter dnevničarka Marija Zimmerlova iz Dolnje Lendave v Guštanj. — Umrli so: zvan. 1. skup. Ant. Kos v Muti in Martin Lah na Jesenicah-Fužinah, zvan. 2. skup. Jože Čeh pri III. ter. teh. odseku v Ljubljani in zvan. 3. skup. Marko Šerbec v Brežicah. — Pb. ur. II-3 Karlota Horak je odslovljena iz poštne službe.

★ **Napredovanje učiteljstva.** V tretjo skupino II. kategorije: Ivan Repovš, I. moška meščanska šola v Ljubljani; Ciril Jelenčič, Hotedršica; Ivan Debeljak, Ribnica; Alojzij Šarabon, Sv. Ana nad Tržičem; Julij Novak, Trbovlje-Vode; Anton Beg, Trbovlje-Vode; Stanislav Završnik, Kranj; Josip Tavčar, Brežice; Miroslav Zor, Sv. Peter pri Ljubljani; Drago Bitenc, Leskovec; Marija Dolenc, Planina pri Rakeku; Danica Černe, Bled; Ljudmila Zupanc, Ribno; Stane Praprotnik, meščanska šola Ormož; Stanko Gradišnik, Št. Ilj pri Veleniu; Anton Senica, Nova Štifta; Milica Martinc-Rašič, I. ljudska šola v Ljubljani.

Za dezinfekcijo ustne dupline in grla, **za obrambo proti gripi,** vnetju vrata in prehladu

Panflavin pastile

Učinkujejo specifično pri vseh nalezljivih boleznih.

★ **Pri revmi v glavi, ledjih in plečih,** pri živčnih boleznih, bolečinah v boku, trganju v križu, se z velikim pridom uporablja naravna »Franz-Josef«-grenčica za dnevno čiščenje prebavnega kanala. Vseučiliške klinike dokazujejo, da je **»Franz-Josef«-voda** posebno v srednji in starejši življenjski dobi, izborno čistilo za želodec in črevo. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vladimir Perzynski:

Zločin

Iz poljščine prevedel France Vodnik.

Tri dni že nisem ničesar jedel in kakor senca sem se potikal po luki, čakajoč trenutka, ko izgubim zavest in se zgrudim na cestni tlak. Vedel sem, da ta trenutek mora priti in celo zaželel sem si ga, čuteč, da more samo na ta način biti konec moje bede... Vendar sem se obenem bal izgubiti zavest. Begala me je misel, da se bo takoj, ko padem, nabralo okrog mene polno radovednih ljudi, ki mi bodo iztrgali iz oči skrivnost moje smrti. Toda jaz nisem hotel, da bi oni vedeli, da sem umrl od gladu. Tako strašno sem jih sovražil vse.

Luka je bila velika, vanjo so se zatekale ladje iz vseh strani sveta. Vrsta svinčenosivih teles se je grela na solncu vzdolž kamenitega bulvara ob obrežju. Morje in nebo sta imela eno samo barvo in zdelo se je, če si gledal vanje, da je svet zaprt v sinjo kroglo, polno razlitega solnca. Nad šumom pomešanih ljudskih glasov, ki je krožil v zraku, so škripale brez prestanka težke verige dvigal.

Spominjam še, s kakšno jezo sem prisluškoval njihovemu žalostnemu škripanju. Zdelo se mi je, da škripljejo na ta način delo, blodna zver, ki se hrani z ljudsko krvjo.

Zdaj pa zdaj se mi je storilo temno pred očmi in moral sem se česa oprijeti, da nisem omahnil. Zločinska slutnja me je postopoma vedla na skrajni konec bulvara. S tihim, nežnim pljuskom so se ob mojih nogah razbivali na dvoje zaspani valovi. Zdelo se mi je, da me kličejo po imenu. Zrl sem v vodo, na snežene vence pen, ki so se pletli vzdolž po kamenju, pobrnelem od vlage, in v meni je bila ena sama misel: kako mora biti dobro in tiho tudi tam. Nasitila in napojila bi me ta sinja voda... Predstavljal sem si, kako bi se njena globočina odprla pred menoj, kako bi zaspal na mehki morski travi.

Toda nisem imel poguma za skok. Prejšnjega dne sem videl, kako so ljudje, podobni rabljem, potegnili iz vode mrtvo truplo. Z velikimi kavlji so ga potegnili k sebi v čoln. In jaz, ki sem vse to gledal z bulvara, sem jim grozil s pestmi in sem si grizel ustnice do krvi v brezsilnem gnevu. Vedel sem, da bi mene potegnili prav tako. Ležal bi potem na kamenju in gneča spoštovanih mornarjev in pridnih delavcev bi gledala na moje mrtvo telo z živo radostjo v očeh, češ: namesto enega izmed nas je pobral glad tegale.

Nisem jim privoščil tega radostnega trenutka.

Naenkrat se mi je zasvetil izpod nog nekak blesteč predmet. Sklonil sem se, da bi ga pobral. Bilo je to neveliko zrcalo v cinastem okvirju. Približal sem ga k očem in zagledal sem svoj obraz v njem. To sem jaz! — sem zakričal obupno in vrgel zrcalce ob tlak. Nekaj mimoidočih se je ozrlo za njim, a vsi so naglo odšli naprej. Gotovo so si mislili, da sem pijan ali pa ne pri zdravi pameti. Jaz pa sem bušil v smeh, da so mi solze zalivale oči. Ko sem se pogledal v zrcalu, sem spoznal, da sem mrlič. Moje oči niso imele več sijaja, pod njimi so mi izstopali modri madeži. Ko sem se s prsti dotaknil obraza, sem čutil, da mi že meso odpada od kosti. Od mene je že vel smrad gnilobe in razpadanja.

Nekdo me je prijel za rame in me sunil močno naprej. Hotel sem se zagnati nanj, toda zadržala me je misel, da sem že mrlič. In šel sem dalje v trdem koraku, nepregibajoč nog v kolenu, z rokami, ki so mi negibno visele navzdol ob telesu. Zdi se mi, da je ihteč zbežalo pred menoj otroče, da so konji, ki so vlekli obležen voz mimo, preplašeni potegnili v stran. Toda mene je navdajala z obžudovanjem samo še ena stvar: da še morem iti dalje. Mrlič sem — sem ponavljal v ritmu po taktu korakov — in vendar morem iti dalje. Torej sem nesmrten.

Mrak je že legal nad morje. Na daljnem obzorju so zacvetela iz vode bela jadra ribiških čolnov, ki so se vračali z lova. Bila so podobna čarodejnim rožam. Morje je pričelo šumeti glasneje in naenkrat so v tem šumu zajokali galebi. Pospešil sem korake, da bi ušel njihovim žalostnim krikom. Pričel sem teči. Ne vem, odkod se je vzelo vame toliko moči. In bežal sem, hoteč se skriti kar najbolj daleč od nemira luke in šumečega morja. Zdelo se mi je, da tam ne je čaka name odprt, sveže izkopan grob, samoten kraj, kjer me ne bodo mogli več najti pogledi živih človeških oči.

Naenkrat sem se spotaknil ob kamen in sem padel. Zmanjkalo mi je sape v prsih. Pred mojimi očmi je vstalo, kakor podoba iz sanj, vse moje življenje. A to še ni bil konec mojega trpljenja. Čez hip se mi je vrnila zavest in odprl sem oči. Imel sem vtis, kakor da se je kdo dotaknil srca z mrzlo roko — tako kakor se dotakneš nihala pri uri — in spet je začelo biti. Nisem imel več toliko moči, da bi se dvignil! Privlekel sem se do obcestnega jarka in se tam usedel pod grmovje.

Vedno gostejši mrak je legal. Solnce je viselo nad morjem, kakor velika ognjena krogla. S široko odprtimi očmi sem gledal vanjo in blesk njegov ni več slepil mojih onemoglih zenic. V daljavi so se v zlatordeči megli zapada svetili ale strehe hiš in stolpi cerkva. Neizrečljiva tišina je objela svet, kakor da je zamrl dih zemlje v objemu poslednje ljubezni zahajajočega solnca.

In ta tišina je krožila v meni kakor sen. Ničesar več nisem videl pred seboj, samo veliki nebeški prostor in rdeči solnčni madež v njem. Položil sem roko na srce in čutil sem, da bije vedno bolj slabotno. To me je umirilo. Kajti strašno me je že začelo vznemirjati to neprestano, uporno nabijanje srca. Čakal sem, da preneha biti popolnoma.

kliška meščanska šola Maribor; v IV. skupino II. kategorije: Stane Suler, Kapele; Marija Anžič, Tržišče; Gizela Gregorič, Gabrje; Ferdinanda Završnik, Zameško; Marija Trtnik, Cerklje pri Kranju; Emilija Kristan, Repnje; Ljudmila Andolšek, Karlovica; Marija Zupančič, Dragatuš; Antonija Sedej, Čemšenik; Antonija Prevec, Vrh pri Sv. Treh kraljih; Ludovik Dam, Gaderovci; Avgust Binder, Donja Bistrica; Julijana Susteršič, meščanska šola Šoštanj; Marija Brenčič, Središče; Emilija Kjuder, Ljutomer; Danica Alt, Sv. Lovrenc na Pohorju; Anica Dolenc, Sv. Peter na Medvedjem selu; Marija Polak, Ponikva; Julijana Kadunc, Kapca; Josipina Može, Prevalje; Antonija Pungartnik, Št. Ilj pri Velenju; v drugo skupino III. kategorije: Valerija Benini, otroška vrtnarica, Mežica. Vsem omenjenim pripadajo povišice položajne plače s 1. febr. 1929.

Spopolnitev cestnega omrežja

Minister za javna dela Stevan Savkovič je dal novinarjem daljšo izjavo o spopolnitvi cestnega omrežja in onovem zakonu o državnih cestah. V glavnem pravi: Dosedaj je imela skoraj vsaka pokrajina naše države svoj cestni zakon, in dogodilo se je, da so bili na ozemlju ene in iste gradbene direkcije v veljavi različni zakoni. To je že itak zapleteno državno upravo še bolj kompliciralo. Poleg tega so bili vsi ti zakoni izdelani pred več desetletji ter so že davno zastareli. Novi zakon bo izdelan ne samo v smislu sedanjih državnih zahtev, temveč tudi potreb sodobnega prometa. Z določitvijo državne cestne mreže, ki bo vezala vse pokrajine in močnejša gospodarska središča, se bo ustvarila možnost za okrepitev narodnega gospodarstva. Naša pota morajo biti tudi usposobljena za avtobusni promet, ki se pri nas naglo razvija. Poleg tega zakona se dela tudi na zakonu za oblastne, okrajne in občinske ceste ter potrebnih uredbah in pravilnikih, ki bodo podrobneje določile cestne zakone. Za reorganizacijo cest so potrebne velike investicije, ki pa bodo produktivne, ker odvisi napredek našega gospodarstva od urejenih prometnih razmer. Pri ministrstvu za javna dela bo ustanovljeno posebno posvetovalno telo, ki bo dajalo navodila in nasvete glede cest. Poleg državnih predstaviteljev bodo v tem odboru tudi zastopniki gospodarskih, inženjerskih korporacij ter avtoklubov in turističnih društev.

Nedržavne ceste se bodo delale z narodno silo in s sredstvi, dobljenimi s posebnimi dokladami za ceste. Obdavčevanje bo progresivno. Novi cestni fondi pa se bodo uporabljali izključno za ceste. Naš narod ne bo štedil ne dela in ne sredstev, da dobi dobre ceste. Na ta način je tudi rešeno vprašanje brezposelnosti. Narod hoče delati, zlasti pa z ljudmi, ki mu znajo pokazati prava dela.

Razprava proti Puniši Račiču

Ker je kasacijsko sodišče že rešilo pritožbe Tome Popoviča in Jovanoviča zoper sodnijski zapor, je bilo pričakovati, da se bo glavna razprava mogla kmalu vršiti. Zaslišane so bile že vse priče, ki jih je okrog 150. Večinoma pa so priče izven Belgrada. Zato so bile te priče zaslišane na svojih sodnih področjih ter je bil belgrajskemu sodišču poslan zapisnik zaslišanja. Toda branitelji obtožencih so sedaj ugotovili, da so pričevanja mnogih prič protislovna. Zato zahtevajo branitelji, da se za glavno razpravo povabijo osebno vse priče od povsod, da se na razpravi pojasne protislovja. Če bo sodišče to zahtevo sprejelo, se bo razprav zopet zavlekla do konca februarja ali pa celo v marec ali april.

KARL MAY v slovenščini!
I. zvezek se dobi v Cirilovi knjigarni, Maribor

Bilo mi je dobro.

Naenkrat me je predramilo prelepo petje. Zavzel sem se ozrl. Po prazni cesti je šlo mlado dekle. Bila je podobna prikazni. Zdelo se mi je, da veje okrog nje vonj razcvetajočega se španskega bezga in da sveti avreola nad njeno glavo. Še nikoli v življenju nisem bil videl tako lepega dekleta. Šla je zamišljena, zroč v zahajajoče solnce. Spoznal sem, da sanja o svojem dragem.

In začutil sem, da mi srce pričenja spet hitreje biti. Zraven mene je ležal težak, oster kamen. Nežno sem ga ujel v dlan in sem molil za čudež. In čudež se je zgodil: moje rame so nenadoma zadobile jekleno moč; s tihim, sovražnim žvižgom je zakrožil kamen po zraku.

Pesemca je utihnila.

Izčrpan od napora sem izgubil zavest. Ko se mi je vrnila, je bila že noč. Velik, rumenkast mesec je svetil na nebu, v daljavi je trepetalo mesto v tisočerih lučkah.

Stopil sem po cesti. Dekle je ležalo, oblito s krvjo. Ah, kako lepa je bila še po smrti! Luč mesečine je poljubljala njeno telo. Zdi se mi, da sem jo moral ubiti na mestu. Nisem mogel umakniti pogleda od njenega mrtvega telesa. Z nekakšnim čudnim občutjem radosti in zmagovitega ponosa, ki mi je napolnjeval dušo, sem zrl v njen mrtvi obraz.

Od zapadne strani je priplulo po nebu dvoje belih oblakov in vel je svež, razkošen veter. Še enkrat, zadnjikrat in za slovo sem pogledal na mrtvo telo dekleta. Nato sem se opotekel dalje po zapuščeni, beli cesti, ki je blestela v mesečni svetlobi kakor reka. Nisem vedel, kam me pripelje ta pot, toda čutil sem, da najdem ob njej gostoljubno streho, kjer mi bodo dali dobri ljudje kruha in vina. In šel sem dalje, pospešujoč korake; kajti oj, tako velika je bila v meni želja: živeti!

Tragična smrt treh ubogih trpinov pod snežnim plaščem

Boh. Bistrica, 2. febr.

»Slovenec« je že v četrtek in v soboto na kratko poročal o silni nezgodi treh mladeničev, ki jih je podsul plaz prejšnji teden v Srnjakovem grabnu nad Bohinjsko Bistrico. Ker telefonično takšnih vesti ni mogoče tako točno in obširno poročati, je poslal »Slov ...« v Bistrico svojega poročevalca, ki si je na licu mesta ogledal ves položaj ter ugotovil in pri posameznikih v Boh. Bistrici poizvedel o tragediji nekatere zanimive podrobnosti.

Žalostno so danes dopoldne zvonili zvonovi s farne cerkve v Boh. Bistrici... Pokopali so dvoje žrtev silnih zametov, dvoje mladih ljudi, trpinov, ki so za zaslužkom hodili od kraja do kraja in jih je slednjič doletela žalostna smr pod sneženo odejo... Enega izmed treh posrečencev so namreč pokopali že včeraj.

Vsi trije fantje so doma iz Primorskega. Onstran meje, pol ure nad Podbrdom je vasica Bača, kjer sta stanovala Franc in Albin Kemperle. Oba sta bila še mlada; prvi star 19 let, drugi, bratranec prvega, pa 17 let. Tretji, Anton Črv, najstarejši izmed njih je bil rojen 12. oktobra 1909 v Koritnici, tudi na Primorskem.

Oba Kemperla in Anton Črv so bili zadnji čas zaposleni v gozdovih za Malim vrhom, kjer so sekali drva. Tam se nahaja planinska, bolje drvarska koča, kjer so imeli omenjeni shranjeno orodje. V dotičnih gozdovih pa je zadnji čas zmanjkalo dela ter so fantje poiskali dela drugod. Najel jih je Žmitek Alojz, lesni trgovec v Stari Fužini.

Vsled tega so se fantje napotili po orodje v omenjeno pastirsko kočo za Malim vrhom, ki stoji v višini 1100 metrov. Ugotovljeno pa je, da so se ubogi drvarji nahajali v vasi Nemški Rovt baš v dneh zadnjih snežnih zametov, odtod pa so odšli po izhojeni gozdni poti po grapi navzgor do koče po orodje.

Iz pastirske kče so mladeniči krenili nazaj v dolino naravnost skozi Srnjakov graben, kjer ni bilo izhojene poti. Hoteli so si s tem skrajšati pot, toda usoda jih je prevarila in jim je pot sploh končala... Gazili so cel sneg, ki ga je tamkaj do poldrugega metra. Bili so brez krpelj in brez vsakih drugih pripomočkov. Pot skozi cel sneg jih je tako naravno silno utrudila.

Usodna nesreča jih je doletela v višini 750 metrov (Boh. Bistrica 515 m). Plazovi se sicer tamkaj ne dogajajo redno, vendar pa so bile vsled izrednih prilik in vremena razmere za izmučene in premražene fante naravnost obupne. Ko so pasirali fantje dotično mesto v grapi, se je suhi sneg vsled izredne debeline udrl po prosti, izsekani gozdni lisi navzdol in z vso silo zasul pod seboj vse tri fante. France Kemperle, ki je najbrž korakal prvi, je imel še toliko moči, da se je izkopal iz obupnega položaja in z rokami in nogami izgrebel sneg okoli sebe in se tako izkopal živ iz sneženega groba. Tovarišema pač ni mogel pomagati sam, docela izčrpan in brez pripomočkov, pa je stopil doli v vas Ravne, da tamkaj ljudi o nesreči obvesti in jih pozove v pomoč. V Ravne pa ni dospel, ker je vsled silnih naporov prej omagal, se zgrudil onemogel v sneženo plast in tam zmrznil sredi pota...

V takšnem položaju je Kemperle našel 30. januarja gozdni čuvaj Ivan Cunk. Takoj je obvestil orožniško postajo v Boh. Bistrici, ki je ugotovila vsa že navedena dejstva in po težkem dolgem naporu našla še ostale dva ponesrečenca.

Po posredovanju orožniške, odnosno železniške postaje v Boh. Bistrici je bil o nesreči obveščen naš železniški delegat v Podbrdu, ki je nato obvestil sorodnike pokojnih. Teta enega izmed treh omenjenih se nahaja v službi pri laški carinarnici v Podbrdu in je ta bila prva obveščena. Italijanske oblasti niso sorodnikom delale sitnosti ter so jih brez posebnih ceremonij spustile čez mejo k pogrebu. Prispeli so večinoma daljni sorodniki, tete in strici, ker so razen enega, bili pokojni brez staršev. In še ta edina mati ni mogla k pogrebu svojega sina, ker je vsled žalostnega sporočila takoj padla v nezavest.

Sedaj leži nevarno bolna v domačiji v Bačah. Žalost za edinim sinom je vrgla še njo na postelj...

Silna tragedija ubogih rudarjev in njih roditeljev je vzbudila med tukajšnjimi ljudmi vsesplošno sočutje.

F. S.

Ostale vesti

★ **G. dr. Slavič ponesrečil.** Mudeč se na Svečnico po opravkih v Trbovljah si je izpahnil roko vseuč. prof. dr. Slavič. Ko je stopal na avto, mu je izpodrsnilo in je padel. Prvo pomoč mu je nudil g. dr. Jenšterle. Kakor je izjavil zdravnik, ni nevarnosti za kakšne težje komplikacije, akoravno je g. dr. Slavič čutil močne bolečine v roki. G. univ. profesorju želimo skorajšnje okrevanje.

★ **Nova kat. cerkev v Belgradu** se bo zgradila na zemljišču mestne občine v ulici Miloša Velikega, tam, kjer so sedaj barake bolniških zavodov. Kraj je zelo lep in pripraven. Je na vzvišenem mestu z lepim razgledom na Savo-Srem. Mestna občina je odstopila zemljišče že pred več časa. Sedaj je ministrstvo javnih del dalo svoj pristanek na to.

★ **Prometna zveza.** Za včeraj dopoldne je bil napovedan občni zbor Prometne zveze v Rokodelskem domu. Na dnevnem redu je bila kot glavna točka prenos centrale Prometne zveze iz Maribora v Ljubljano. Mariborski delegati pa so bili zadržani ter so včeraj brzojavno odpovedali svojo udeležbo in prosili za odgoditev občnega zbora. Občni zbor se radi tega ni vršil.

★ **Komisar Splita — dr. Račič.** Na Svečnico je imenoval veliki župan za komisarja splitske občine dr. Račiča, za podnačelnika pa dr. Tartaglio, dr. Buliča, dr. Matičeviča, Josipa Baraša, Slavka Radiča in Jozo Zeliča. Poleg njih je imenovanih 34 obč. svetovalcev. Dosedanji župan dr. Bukovič se je že v četrtek poslovil od magistratnih uradnikov. — Novoimenovani komisar dr. Račič velja kot nevtralec, dočim pripadajo člani nove obč. uprave raznim strankam.

★ **Velik požar v Šibeniku.** Na Svečnico je izbruhnil v Šibeniku velik požar. Vnelo se je v trinadstropni hiši kanonikov Bjažiča in Trutte. Hiša je zgorela v notranjosti do tal. Tri družine, ki so v njej stanovale, so ostale brez strehe v tej hudi zimi. Gasilci so gasili sicer vneto, a voda v cevih je zmrzovala. Priti je moralo še vojaštvo, da so ogenj omejili.

★ **V 16 urah štirje požari v Splitu.** Petek in sobota sta bila za Split in okolico dneva požarov. Komaj so odhiteli gasilci, da pogase en požar, že je bil javljen drugi. Najprej je izbruhnil požar v hiši Stipe Tomiča pri Sv. Luki. Njegova hiša, ko tudi hiša njegovega soseda Kataliniča, sta popolnoma pogoreli. Stanovalci so pohištvo deloma rešili, dočim je popolnoma pogorelo skladišče g. Markoviča. V skladišču je bilo vse polno stvari, tako njegov ravnokar popravljeni motor, 12 zabojev knjig, ki so bile last drž. svetnika Sardeliča, in mnogo ladijskih potrebščin. Vse to blago ni bilo nikjer zavarovano. Gasilci so najprej pogasili ogenj v spodnjih prostorih, nato so skušali preprečiti, da bi se ogenj razširil še na sosedovo hišo. To se jim je posrečilo. Od strank, ki so stanovale v Kataliničevi hiši, je bila ena zavarovana pri »Slaviji« za 30.000 Din, druga pri »Slaviji« za 150.000 Din, hiša sama pa pri »Croatiji« za 200.000 Din. Tomičeva hiša je bila zavarovana pri »Dunavu« za 140.000 Din. — Ko je ta požar še trajal, je policija javila, da gori na Lučcu v Jadranski ulici v hiši g. Kaliterne, kjer se nahaja na dvorišču mizarska delavnica Ivana Piliča. Tu je nastal požar pri dimniku, na katerem so kuhali mizarski klej. Gasilci so požar hitro pogasili. Pilič je bil zavarovan za 140.000 Din. — V soboto dopoldne pa je izbruhnil požar v uradniški hiši tovarne »Dalmatia« v Splitu. Požar se je širil silno hitro in je v kratkem objel podstrešje in vsa nadstropja. Ko so prišli gasilci, je že pogorela skoraj vsa hiša. Pohištvo uradnikov je bilo zavarovano. — Četrtič pa so bili alarmirani gasilci vsled požara v hiši Vudoljaka v Palmičevi ulici. Požar je nastal pri dimniku. Požar je bil hitro udušen in je škoda le neznatna.

★ **Zagrebški tramvaj je stal pol dneva.** Vsled silnega mraza je v nedeljo zjutraj v Zagrebu popokalo več debelih električnih žic, ki dovajajo električni tok za pogon tramvajskih voz. Velik del omrežja je vsled tega popadal na zemljo. Nastal je kratki stik. Zato je bil v celem Zagrebu ustavljen promet do 1 popoldne. Posamezne proge so začele voziti nekaj prej.

★ **Beg komunista iz zagrebških zaporov.** Komunist Mihajlo Vraneš je ušel iz zagrebških zaporov s pomočjo nekih neznanih pomagačev. Sedaj policija zasleduje krivce tega pobega. V nedeljo cel dan je zaslševala priče. Aretiran še ni bil nihče. Zaslišala je tudi nekega mladeniča, o katerem trdi neka priča, da je Vraneša po žici vlekel iz njegove sobe na prosto. Ta mladenič je bil te dni izpuščen pogojno na svobodo, ko je presedel polovico svoje kazni. Kaznovan je bil radi komunistične propagande. Vsekakor trdi policija, da so Vranešu omogočili beg ravno tisti komunisti, ki so bili te dni izpuščeni.

★ **Tovariši, železničarji!** Tovariši, v nesreči se spozna prijatelja! Kolegijalna dolžnost nas veže, da si v sili pomagamo eden drugemu. Strašna nesreča je zadela našega sorpina sprevodnika drž. železnic tovariša Antona Tepin-a. Dne 27. t. l. mu je umrla žena, zapustivša mu pet nepreskrbljenih otrok v najnežnejši dobi 2½ do 9 let. Oče se nahaja v zelo kritičnem položaju — zima neznosna, stanovanje pod vsako kritiko! Kaj naj počne ta ubogi oče, brez pomoči? Mož je obupan... Tovariši! Pomoč je tukaj nujno potrebna, zato apeliram na dobrosrčnost kolegov vseh kategorij, da mu vsaki po svoji moči pomagamo. Istočasno prosim železniško ravnateljstvo dovoljenja, da bi se pri ljubljanskih železniških blagajnah izstavile v ta namen nabiralne pole. — Bufon Ivan, žel. v pokoju.

★ *Razširjena dostava poštnih pošiljk v Požarevcu.* Pošta Požarevac dostavlja razen paketov tudi vrednostna pisma na dom in izplačuje nakaznice na domu.

★ **Breskev in marelica.** Navodilo. Kako jo vzgajajmo in oskrbujmo. Priredil Martin Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani. Založila Jugoslovanska njigarna v Ljubljani. Cena 10 Din. — Malokateri naših sadjarjev zna gojiti in pravilno ravnati z breskvijo in marelico, ki rodita izmed vseh naših sadnih plemen najplemenitejši sad. Knjiga je vsled tega za naše sadjarje eminentne važnosti. Peča se v vrsti z negovanjem in pridelovanjem breskve, v drugi vrsti pa z vzgajanjem marelice.

★ *Dr. ROBERT BLUMAUER zopet redno ordinira. Telefon štev. 34-31.*

★ *KRASNA IZBIRA BLUZ, otroških obleke po nizki ceni, Krištofič-Bučar, Stari trg 9.*

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

Nočno službo bosta opravljali: I. lekarna Piccoli na Dunajski cesti, II. lekarna Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

Ljudje z ulice

Reveži so ob tem času oni ljudje, ki jih poklic sili na ulico.

Tramvajski vozniki izgledajo kot pravi Eskimi. »Kaj pomaga,« je vzdihnil eden od njih našemu poročevalcu, »da sem zavit v kamižolo, šerpe in kučmo, da se vidi od človeka le nos in oči, ko pa je mraz tak, da komaj orokovičeno roko odtrgam od vodila!«

Hrenovkarji morajo biti vedno na istem mestu. Pod nogami imajo leseno desko — saj na ledenih tleh vendar ne morejo stati po štiri do pet ur pri svojem vozičku. Prste imajo proste ter jih od časa do časa ogrejejo pri kotliču. »Zebe me nikamor nič, samo v nos in v noge.« Možakar res ves čas menca in topoče z nogami.

Stražniki se izmenjujejo vsaki dve uri. Skoro vsi brez izjeme so si oskrbeli nov dodatek k uniformi: pokrivalca za ušesa. Prvi stražnik, katerega je hotel naš poročevalec intervjuvati o mrazu, je to odklonil, češ, da ni dovoljeno stražnikom dajati izjav za časopise. Predpisi so strogi! Pri drugem stražniku je bil časnikar previdnejši. Vprašal je kar po domače: »Vas zebe, gospod stražnik?« — »Že ves sem otrpel. Še deset minut moram stati tu, da me pridejo izmenjat. Vsako minuto štejem sedaj. Uf, da bi moral na mojem mestu stati kdo od onih, ki so lani pri demonstracijah kričali: »Stražnik je svinja!« Čo, digo, ali bi mu privoščil. Ljudje ne vedo, kako težka je naša služba!«

Raznašalka časopisov je izgledala kot en sam kup cunj. Toliko se je oblekla in zvlekla nase menda prav vse jope, kar jih ima. Dejala je: »Ja, ja, mraz pa tak, da ne kmalu tak. Najbolj hudo je, da toliko drči. Revica sem in toliko stopnjic moram napraviti. Pri vsaki pa se bojim, zdaj, zdaj se mi bo spodrčnilo, tako kot tistemu »priftregarju« pred Šunsko cerkvijo.«

Ni majhno število tistih, ki morajo opravljati ob tem mrazu službo na ulicah.

Pri nevarnosti hripe
Formamint
V vseh lekarnah in drogerijah v zavitkih po 50 in 20 lat.
Zdravniško navodilo „Verhaltungsmassregeln bei Grippe" pošilja
Bayer & Cie, Berlin SW 48, Friedrichstrasse 231

Povišanje najemnin v mestnih hišah

Te dni so dobili stanovalci v mestnih hišah za topničarsko vojašnico obvestilo, da se jim zvišuje najemnina od letnih 6000 Din na 7200 Din, doklade še posebej.

Znano mi je, da hiše za topničarsko vojašnico tega zvišanja ne potrebujejo, ker so prejšnje najemnine že nosile investicije.

V interesu siromašnih najemnikov vprašam zato mestno upravo:

Ali je pri določanju najemnin za hiše za topničarsko vojašnico uvaževala le amortizacijo za v te hiše investirano glavnico ali ne?

Kaj je bil povod za zvišanje najemnin v hišah za topničarsko vojašnico?

Ali so se istočasno v enakem razmerju povišale tudi druge najemnine, zlasti najemnine velikih stanovanj v Kresiji in Pod turnom?

Ali je mestni magistrat pripravljen objaviti nove najemnine v vseh mestnih hišah?

Ali se je istočasno znižala pretirano visoka najemnina nekaterih stanovanj na Ahacljevi cesti?

Koliko bodo znašale najemnine v zasilnih hišicah na Vodovodni cesti, ki so namenjene najbednejšim družinam?

Metod Golmajer,
član bivšega stanovanjskega odseka.

*

⊙ **Ljubljanski magistrat in stanovanjska beda.** Leta 1927 je sezidal ljubljanski mestni magistrat zasilne stanovanjske hišice v Koleziji z namenom, da dodeli stanovanja deložiranim družinam, ki niso zmogle plačevati pretirano visokih najemnin. S 1. svečanom pa obvešča mestni magistrat vse najemnike teh hišic, da s 1. majem poviša sedanje letne najemnine v znesku 1800 Din brez doklad na letnih 3000 Din z motivacijo, da so povišane stanarine z onimi zasebnih hišnih gospodarjev še vedno nižje in da je proti temu odloku dopusten rok pritožbe do 8. februarja. Ker pa so najemniki teh stanovanj v večini le delavci z malenkostnimi dohodki, ki že dosedanje stanarine težko utrpe, prosijo, da se povišek, ako že ne umakne, vsaj žalostnim gmotnim razmeram najemnikov primerno omili. — Več prizadetih.

UTRUJENOST, ONEMOGLOST ovirata delo, kaljata veselje do življenja. 2-3 kavine žlice OVOMALTINE v mleko za zajuterk in južino osvežijo oslabeli organizem.

Sveta življenje in vrvenje

Tajna Rudolfove smrti

O priliki 40 letnice nesrečne smrti avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa (30. januarja 1889) je celokupno časopisje sveta objavilo bolj ali manj obširne sestavke o tem dogodku. Mnogo spominov raznih osebnosti, ki so jim bile razmere na avstrijskem dvoru znane, je izšlo v tem času, ki so govorile tudi o Rudolfu in vzrokih njegove smrti ali sploh samo o tem, vendar pravih, izvirnih dokazov nobena ne vsebuje. Kajti listine, ki so se

Woodrow Wilson, predsednik Združenih držav, ki je postavil načela za svetovni mir. Dne 3. t. m. je poteklo prvih pet let, odkar je Wilson umrl.

nanašale na to, je dal cesar Franc Jožef skrbno shraniti svojemu dvornemu ministru grofu Taafeju, ki jih je čuval na svojem gradu Ellischau-u na Češkem. Tu so zgorele pri požaru pred 17 leti. Tako se pripoveduje — a niti to ni gotovo.

Popolnoma jasnih dokazov o vzrokih, ki so gnali Rudolfa v smrt, torej javnost nima. Pač pa se da iz raznih spominov in Rudolfovih življenjepisov kakor iz takratnega političnega položaja stare monarhije s precejšnjo gotovostjo sklepati o teh vzrokih.

Predvsem je gotovo, da je šel Rudolf z mlado baronico Vetsero prostovoljno v smrt; vse drugo je bajka. Nikakor pa njegovo razmerje do Vetsere ni bil edini razlog za njegov obupni korak. Tako naglaša K. A. Junge v »Frankfurter Zeitung«. Saj baronica takrat niti ni bila edina njegova ljubezen. Vsekakor se je bil Rudolf obrnil v Rim na papeža, da bi mu dovolil razporoko s Štefanijo. Rim je tudi obvestil cesarja Franca Jožefa o Rudolfovem koraku in cesar, ki je bil iskren katolik, je najodločneje odklonil svoje dovoljenje za ločitev. Kljub temu, kakor rečeno, Rudolfovo razmerje do Vetsere ni bilo kako globoko, da bi ga bilo gnalo v smrt. Vsekakor pa je bilo to razmerje eno izmed vzrokov, ki so mu zagrenili življenje.

Mnogo važnejše je, kar je težilo prestolonaslednika v političnem pogledu. Kakor se da razbrati iz takratnih madžarskih listov, iz izjav grofa Hoyosa, ki je bil še tik pred katastrofo Rudolfov gost; dalje iz neke listine ki je poročala o obisku grofa Piste Karolyia pri Rudolfu, ki je pa kasneje izginila, iz spominov grofice Larisch, ki je bila dvorna dama na Dunaju in je Rudolfu posredovala znanje z Vetsero, zaradi česar so jo potem za vedno izključili z dvora; potem iz spisov

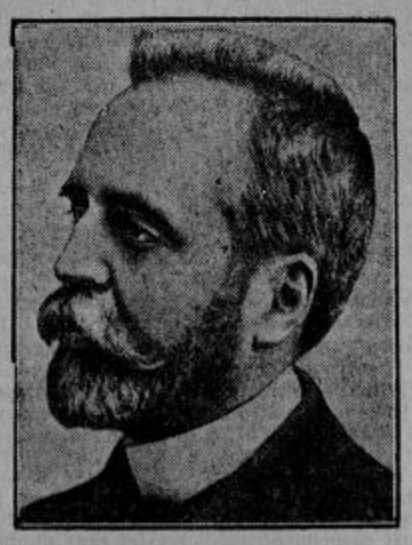

Sanchez Guerra, vodja španskih konservativcev, nasprotnikov diktature. Sanchez Guerra je bil opetovano minister, l. 1922. pa ministrski predsednik. Zadnji čas je živel kot političen emigrant v Franciji. Pripravljal je upor artiljeristov, vstaja pa je bila v kratkem zadušena in Guerra je bil po svojem prihodu iz Francije na postaji Valencia aretiran. Oblastem se je prijavil sam z besedami: »Aretirajte me! Jaz sem odgovoren za ponesrečeno vstajo.« — Kakor pišejo španski listi, si je prijavil Guerra oblastem, ker je pred pričetkom vstaje obljubil artiljerijskim oficirjem, da prevzame vso krivdo, če se vstaja ponesreči. Le s to obljubo je pridobil oficirje za vstajo, ker ti so bili sicer odločno proti diktaturi Primo de Rivere, toda nihče ni hotel začeti in prevzeti odgovornosti glavnega krivca. Ko je Guerra to odgovornost prevzel, je bila tudi vstaja sklenjena stvar.

zgodovinarjev Friedjunga in Jožefa Redlicha, iz življenjepisa, ki ga je o Rudolfu napisal baron pl. Mitis, in slednjič iz izjav Rudolfovega prijatelja grofa Szögyényia — so gnali Rudolfa v smrt predvsem politični razlogi. Rudolf je bil zapleten v zveze z ogrsko Neodvisno stranko. Ta stranka je stala tedaj v najostrejši opoziciji proti vladi in Avstriji in je zahtevala popolno ločitev od Avstrije; kvečjemu je bila pripravljena sprejeti skupnega vladarja — personalno unijo. Zato so bile Rudolfove zveze z njo seveda več nego čudne. In za te zveze je iz zanesljivega vira zvedel cesar Franc Jožef. Rudolfovo stališče je postalo s tem skrajno težko.

Toda grofica Larisch trdi v svojih spominih še več. V svoji knjigi »My Past« pripoveduje, da sta bila prestolonaslednik Rudolf in nadvojvoda Johann Salvator (kasnejši Johann Orth) zapletena v pravo zaroto, ki je imela namen Franca Jožefa kot ogrskega kralja odstaviti in izročiti Štefanovo krono Rudolfu. Vendar za te svoje trditve grofica ni doprinesla nikakih dokazov.

Dejstvo pa ostane, da je bil Rudolf politično v ostrem nasprotju s svojim očetom. Ne samo glede Ogrske. Rudolf je bil resničen naprednjak in je sovražil plemstvo. Liberalci so ga imeli za svojega. Vendar je bil v slovanskem vprašanju tudi z njimi v navskrižju, ker je bil Slovanom naklonjen in je hotel, da se njihov položaj v državi izboljša. Rudolf je dalje sovražil pruski militarizem in je želel, da bi Avstro-Ogrska raztrgala svoje vezi z Nemčijo in se naslonila na Rusijo — dasi je Rusijo samo istotako mrzil. Tik pred njegovo smrtjo so se začeli dogovori med Dunajem in Petrogradom, po katerih naj bi Rudolf obiskal

Domremy, rojstni kraj Ivane d'Arc; desno Ivana d'Arc. Francozi praznujejo letos 500 letnico svoje narodne junakinje Ivane d'Arc, ki jo imenujejo »Devico Orleansko«. Kot pobožno kmetsko dekle je pozvala Previdnost Ivano, da na čelu narodne vojske osvobodi Francijo sovražnikov, ki so jo bili že domalega vso osvojili. Svoje poslanstvo pa je morala Ivana plačati s smrtjo, ker so jo sežgali kot čarovnico. Že deset let nato se je njena pravda obnovila in njena nedolžnost dokazala. Sedanji papež Pij XI. je proglasil Ivano d'Arc za svetnico.

Rusijo. Rudolf je bil tega zelo vesel, ker je upal, da se s tem omajejo zveze z Nemčijo. Dočakal ni niti tega.

Usodno je bilo za tako nadarjenega, podjetnega moža kakor je bil prestolonaslednik, da mu oče — cesar Franc Jožef ni dopuščal nobene neposredne udeležbe pri vodstvu države, v politiki. To je gnalo mladega moža v vedno ostrejši odpor proti očetovemu režimu, čemur je dajal duška v ostrih člankih v dunajskih listih, o katerih se je na dvoru vedno zvedelo, iz čegavega peresa so potekli.

Nezaposlenost in zagrenjenost je gnala Rudolfa pa še v usodnejše zmote. Iskal je razvedrila v alkoholu in lahkomiselni družbi. Toliko obetajoči mladi mož se je začel izgubljati v razuzdanosti, ki ni poznala nobenih meja. Rudolf je bil vrhu tega dedno obremenjen po krvi bavarske kraljeve družine, v kateri je blaznost doma — Rudolfova mati, cesarica Elizabeta, je bila bavarska princezinja in je v kasnejših letih tudi sama nagibala k umobolnosti.

Če so zdravniki ob Rudolfovi smrti v svojih izvidih navajali, da kaže Rudolfova lobanja bolestne, patološke znake in da je pokojnik nagibal k umobolnosti, potem se to ni zgodilo samo zato, da se je Rudolfu omogočil cerkveni pogreb, marveč je bila to polna resnica.

Iz vsega navedenega se da Rudolfov samoumor zelo dobro razložiti. V resnem političnem nasprotju z očetom; skoraj nerazrešljivo zapleten politični položaj stare države, kjer so narodi vedno odločneje zahtevali ravnopravnost, dočim Nemci z dinastijo vred nikakor niso bili voljni odreči se nadvladju; potem Rudolfove nesrečne zakonske razmere; razmerje do Vetsere, ki ga je najbrže sama nagovarjala, da bi šla skupno v smrt in slednega izhoda nego v smrti. Rudolfov življenjedolfu — vse to skoraj ni moglo najti drugačnega izgleda nego v smrt. Rudolfov življenjepisec tudi pravi, da je bil Rudolfov duh že dolgo pred telesno smrtjo mrtev.

•

Razlika med kravo in mlekarico. Gospa: »Razlika med kravo in mlekarico je ta, da daje krava nekrščeno mleko.« — Mlekarica: »Pa še ena razlika je, gospa: krava namreč ne daje mleka na upanje.«

Valeški princ med brezposelnimi rudarji v Northumberlandu in Durhamu, kjer so v premogovnikih ustavili obrate.

Grobovi se maščujejo?

V Londonu je dne 2. t. m. nenadoma umrla lady Carnarvon, žena egiptovskega raziskovalca lorda Carnarvona, ki je odkril grob egiptovskega faraona Tutankamona. Lady Carnarvon je pičila strupena muha. To je sedaj četrta nenadna smrt med osebami, ki so bile v zvezi z odkritjem Tutankamonovega groba in legenda o maščevanju mrtvih kraljev proti skrunilcem njihovih grobov je dobila novo pričo.

Kot prvi je umrl lord Carnarvon sam, in to v trenotku, ko se je pripravljal, da prodre v zadnji najsvetejši prostor Tutamkamonovega groba. Tudi njega je pičila strupena muha. — Njegovo delo je imel nadaljevati njegov zvesti sotrudnik egiptoslovec Carter. Toda Carter je kmalu težko obolel in se je moral vrniti na Angleško. Nato so naprosili številne druge egiptoslovce, da bi prišli v Egipt in med drugim rentgenizirali kraljevo mumijo. Toda strokovnjaki so postali nezaupni in nobeden ni hotel izpostavljati svojega življenja bodisi slučaju bodisi resničnim tajnim silam, ki se bore proti skrunilcem kraljevega groba. Slednjič je sprejel poziv znameniti londonski rentgenolog Raleigh in odpotoval v Luxor. Delo mu je šlo po sreči in ko je svojo nalogo dovršil, se je vkrcal na parnik, da se vrne v domovino. Toda malo prej, nego je parnik dosegel angleško obalo, je Raleigh nenadoma umrl. To je bila druga žrtev.

Istočasno z Raleighom sta se mudila v Luxorju dva fotografa iz Kaira, ki sta hotela napraviti kolikor mogoče veliko slik kraljeve mumije. Toda slike se kar niso hotele posrečiti. Še predno sta plošče kopirala, je enega izmed obeh povozil avtomobil, da je ostal na mestu mrtev. Tretja žrtev! Njegovega tovariša je prevzela groza. Uničil je vse plošče in se vrnil v Kairo.

Kot četrta žrtev je padla sedaj žena lorda Carnarvona. Ali se bodo sedaj grobovi pomirili — odnosno ali bo sedaj konec nesrečnih slučajev?

Princ med brezposelnimi

Angleški prestolonaslednik, princ Valeški, se te dni mudi med brezposelnimi rudarji. Položaj mora biti zelo resen, da se je vlada poslužila tega sredstva. Rudarji so princa lepo sprejeli. O svojih vtisih je podal prestolonaslednik javno izjavo: »Globoko me je ganil pogum, s katerim težko prizadeti brezposelni rudarji prenašajo svojo usodo. Težko si je predstavljati, kako nujno potrebno je, da se to vprašanje reši. Rešitev se mora najti.«

Mrtev vodi konje

Na neki cesti, ki vodi v Budimpešto, je službujoči orožnik opazil dvovprežen kmetski voz, na katerem je voznik očividno spal. Konja sta čisto počasi štorkljala naprej. Da se ne bi zgodila nesreča, je orožnik stresel voznika, da bi ga zbudil. Toda kmet je bil mrzel in trd; najbrže je bil zadremal in nato zmrznil.

Njuhalni prah proti sladkorni bolezni

Na polikliniki v Heidelbergu sta iznašla profesorja Wassermeyer in Schäfer nov način za zdravljenje sladkorne bolezni. Protisladkorno sredstvo insulin se bolnikom ne bo več vbrizgavalo v telo kakor doslej, marveč ga bodo bolniki v obliki prahu njuhali. Učinek je pri njuhanju popolnoma isti kakor pri vbrizgavanju, a postopanje je mnogo enostavnejše.

Usoda lepe igralke

V Berlinu se je vrgla iz petega nadstropja na cesto 40letna filmska in gledališka igralka Lilly Breda - Weiss. Breda je bila zelo lepa žena in izvrstna igralka. Kot žena filmskega režiserja F. Feherja je nastopala v večjih filmskih ulogah. Pred nekaj leti se je Feher ločil od nje in se poročil z igralko Magdo Sonjo. V zadnjem času Breda ni dobila nobenega mesta in je ostala brez sredstev. Vajena razkošnega življenja se je umaknila bedi s samoumorom.

*

Maloveren bolnik. Stari Jamnik leži v bolnišnici in čaka na operacijo. Ko pride zjutraj primarij, ga Jamnik vpraša: »Ali bi me ne mogli že danes operirati, gospod zdravnik?« — »Nemogoče; počakati morate še teden dni.« — »In vendar bi Vas prosil, da me že danes operirate; bodite tako dobri, gospod zdravnik!« — »Zakaj pa ravno danes?« — »Zato, ker pride danes moja hči z vozom v mesto, pa bi mogla moje mrtvo truplo takoj s seboj vzeti.«

Na ledeniku. Povojni bogataš opominja tiho svojo ženo, ki je vsa prevzeta ob pogledu na ledenik: »Nikar se tako ne čudi, Roza, drugače si bodo ljudje mislili, da še nič videli nismo.«

»Koliko je stara dama?« — »Po njeni izjavi trideset let.« — »Ali je napravila vtis na vas?« — »Da, znatno starejši.«

Rusija in Anglija igrata za nadvlado v Afganistanu. Afganec ima štiri kralje v rokah; kdo bo zmagal?

⊙ **Podražitev stanovanj v zasilnih hišah.** Pišejo nam: Ljubljanski mestni magistrat je stanovalce mestnih zasilnih hišic presenetil z neprijetno vlogo, v kateri jim naznanja, da jim s 1. majem podraži stanovanja. Mestna občina utemeljuje, da je morala v zadnjih letih investirati v razne javne naprave in predvsem v stare in nove mestne stanovanjske zgradbe velike vsote, ki so njene dosedanje proračune težko obremenile. Tudi za bodoče so predvidena nujna dela, za katera mestna občina pri sedanjem težkem stanju ne bo mogla najti kritja, četudi se bo njen proračun omejil na najnujnejše in najpotrebnejše izdatke. Omenjena stanovanja so večinoma vsa na periferijah mesta (Kolezija, Bežigrad, konjušnica, barake na Ižanski cesti itd.) in jih ne moremo primerjati s stanovanji v sredini mesta. Tu pa ne bodo prizadeti premožni sloji, ampak profesijonisti in navadni delavci, za katere bi bil udarec tem hujši, ker s svojimi zaslužki že itak težko plačujejo sedanjo najemnino. Mnogo je med njimi takih, ki so brez stalne službe in morejo že sedaj komaj shajati. Le malo jih je v boljšem položaju. Spoznanje in sočutje nam je izkazal vladni komisar g. Mencinger z zgradbo cenenih stanovanj in nam z dekreti dodelil stanovanje, katero nam odgovarja v ceni in velikosti, za kar smo njemu in tedanjemu sosvetu hvaležni. Nismo si bili svesti, da nas bo sedaj magistrat presenetil z neprijetno vlogo in nam razveljavil dekrete in povišal najemnino kar za 100 Din mesečno. Prejšnji vladni komisar nas je spravil s ceste pod streho, sedaj bomo pa zopet morali na prejšnja mesta pod kostanje, če bo to ostalo v veljavi. Večina namreč povišanja ne bo zmogla. Zato prosimo: Uvidijo naj magistratni gospodje in opuste omenjeno namero, ker pri tem ima tudi magistrat nepotrebne izdatke. Ako občinska uprava nima kreditov, nismo temu krivi mi — ubogi najemniki.

Družabni klub

je na svečnico priredil svojim članom in prijateljem plesni večer. Imeli smo priliko v letošnji sezoni videti že precej prireditev in zato lahko upravičeno trdimo, da je bila ta prireditev »Družabnega kluba« **doslej najbolj uspela in v vsakem oziru posrečena.**

Plesni red je bil prav skrbno sestavljen in je odgovarjal vsem finesam sodobne mladine, obenem pa ni bilo nič pretirano modernega, kar bi moglo žaliti čuta dostojnosti. Kar je najbolj ugajalo, pa je bila harmonija v toaletah gospa in gospodičen. Nič kričečega, nič ekstravagantnega, ampak z okusom v skromnost poudarjena eleganca.

V intimno prijetnem razpoloženju je potekel večer zbrani številni in odlični družbi, ki si je samo želela, da bi »Družabni klub« v prihodnje pokazal še več agilnosti. V mrtvilu, ki vlada med ljubljansko družbo, bo »Družabni klub« lahko unesel mnogo medsebojnega zaupanja, ki je predpogoj prisrčnih vezi med prebivalci vsakega večjega mesta.

*

⊙ **Lovski ples** je na svečnico privabil v Ljubljano tudi številne podeželske lovce in njihove prijatelje. Prireditev je bila najbolje obiskana in se je vršila v znaku lovskega tovarištva in sloge. Lovskemu društvu lahko čestitamo na moralnem in v prvi vrsti tudi materijelnem uspehu.

⊙ **Po krivem osumljen.** Včeraj je bila pri časnikarju g. Cirilu Kočevarju izvršena hišna preiskava. Policija ni našla nič kompromitujočega. Gosp. Kočevarja so nato zasliševali na policijski direkciji, če je on lepil komunistične letake na univerzi. Sum se je izkazal kot neupravičen in je edina priča dogodka tudi pri konfrontaciji potrdila da g. Kočevar ni lepil letakov, temveč nekdo drugi, čigar osebni opis se zelo ujema z osebo g. Kočevarja. Gosp. Kočevar je za kritični dan tudi dokazal alibi. S tem so bila ovržena vsa sumničenja in je bila zadeva likvidirana.

⊙ **† Anton Bučar.** V nedeljo je po daljši in mučni bolezni umrl načelnik oddelka za pismonoše na glavni pošti in hišni posestnik g. Anton Bučar. Po odličnih lastnostih svojega značaja je bil splošno znan in priljubljen med prebivalstvom. Zapušča žalujočo soprogo Marijo in hčer Boženo. Pogreb bo danes ob 4 popoldne s Starega trga št. 4 na pokopališče k Sv. Križu.

⊙ **Avtobusni promet Vič — Črnuče** zasluži ostro grajo. Ne glede na to, da avtobus ob določenem času kot ga predpisuje vozni red, ni na svojem mestu, si tudi tako sprevodnik kot šofer dovoljujeta marsikaj, kar pri rednem prometu ne bi smelo biti. Večja družba, ki je včeraj zapuščala Črnuče, je plačala vozarino do gostilne »Ruski car«, kjer se nahaja v voznem redu predpisana postaja. Kljub temu, da so pasanti opozorili tako sprevodnika kot šoferja na izstopno postajo, je avtobus vozil dalje, ne da bi se ustavil na določeni točki, kot most na Ježici, gostilna pri Alešu, Ruski car, Urbančku, ampak je sprevodnik izklical postajo šele na Brinju z izgovorom, češ, da šofer ne vidi naprej. — Ker je izgovor popolnoma jalov, je bilo ogorčenje občinstva popolnoma upravičeno, ker je moralo za to, da so plačali ne baš mal vozno pristojbino, pot do določenega kraja opraviti peš. Zahtevamo torej, da se prometno uslužbenstvo opozori na določeni vozni red, ker se bo vsak hotel in pa tudi zahteval voziti le do onega cilja, do katerega se je namenil. — Od dobre ali pa slabe volje bodisi sprevodnikov ali pa šoferjev pa občinstvo ne bo odvisno.

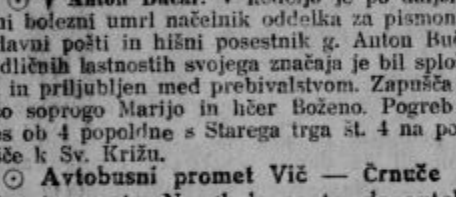

Bacili bolezni pridejo najlažje v naše telo potom sluzne in grlne odprtine. To najtemeljitejše razkužite in jo napravite odporno proti napadu bacilov ako uporabljate okusno

ANACOT-PASTILE DR. WANDER

Dobe se v vseh lekarnah, cena jim je zelo primerna!

⊙ **K poglavju »Revščina v Ljubljani«.** Poslali smo svojega lokalnega poročevalca, da zbere nekatere podatke o revščini v Ljubljani. Mestni socialni urad je po g. Ciuhi dal našemu poročevalcu vse potrebne podatke, iz katerih je naš list v nedeljo priredil sliko o revščini v Ljubljani. V tej sliki je očrtano tudi delovanje za zanemarjeno mladino. V tem oziru smo pa od pedagoškega osobja oblastnega deškega vzgajališča v Ljubljani dobili pojasnilo, iz katerega objavljamo, da se popravi krivica, ki se je zgodila nehote in le radi nesporazuma ter netočne štilizacije, ko je govora o deškem vzgajališču: »Res je, da uče gojence obrti strokovni mojstri (kakor je to tudi izrečno izraženo v pravilniku); toda za vzgojo se trudijo, jo vodijo in nadzorujejo pedagoško izobražene moči. Paznikov pa že od l. 1920 ni več v vzgajališču. Dokažemo lahko s svojo statistiko, da smo poslali lepo število gojencev v svet, ki se pošteno preživljajo. Če pa nismo rešili vseh pač ni krivo »pomanjkanje pedagoškega čuta«, temveč priznano dejstvo, da se nam pošiljajo samo taki gojenci, pri katerih tudi drugi, priznani vzgojni zavodi niso uspeli, dalje splošno znano dejstvo, da vzgoja ni vsemogočna. Kdor bo voljan poučiti se o razmerah v vzgajališču, ga vabimo, da si osebno ogleda naš zavod in bo videl da osobje posveča vse svoje sile in moči težavni vzgoji zanemarjene mladine. Pri tej priliki mu pokažemo razna priznanja prosvetne in socijalne oblasti. — Pedagoško osobje poprej državnega, sedaj oblastnega deškega vzgajališča v Ljubljani. — K temu pojasnilu dodajamo od svoje strani, da naša javnost v polni meri zna ceniti zasluge osobja oblastnega vzgajališča v Ljubljani. Njihovo delo je nad vse pedagoško in požrtvovalno.

⊙ **Večerni gospodinjski tečaj na »Mladiki«.** Opozarjamo vse one, ki so prezrle prvi razpis, da je začetek prihodnjega tečaja v sredo, dne 6. t. m. ob 17 popoldne. Vpisovanje v torek in sredo.

Maribor

☐ **Strossmajerjeva proslava** se je obhajala včeraj na vseh tukajšnjih zavodih zelo slovesno. Ob tej priliki so se vršila na posameznih zavodih slavnostna predavanja o velikem pomenu djakovskega vladike za duhovno zedinjenje južnih Slovanov. Predpoldan je bil pouka prost.

☐ **Proslava 100 letnice Josipa Dobrovskega** se je izvršila v nedeljo dopoldne v čitalnici Študijske knjižnice zelo slovesno. Slavnostne akademije se je udeležilo zelo veliko dijakov in članov tukajšnjega Češkega kluba. Navzoči so bili tudi prevzvišeni knezoškof **dr. A. Karlin, prosvetni šef dr. Kotnik, msgr. Vreže** kot zastopnik Prosvetne zveze, **gimnazijski ravnatelj dr. Tominšek,** ravnatelj moškega učiteljišča **dr. Potočnik** in drugi odlični gostje. — Uvodno besedo je govoril predsednik Zgodovinskega društva prelat **dr. Kovačič,** slavnostno besedo pa vseučiliški profesor **dr. Burian** iz Ljubljane. Podrobnejše poročilo o slavnostni akademiji je prinesel že »Slovenski list«.

☐ **Starši in vzgojitelji** se opozarjajo, da je sankanje po ulicah v pomerju mesta Maribora strogo prepovedano, ker napravi cestišča in pešpota polzka ter za pasante nevarna. Sankanje po ulicah je tudi za sankače nevarno, kar dokazujejo nesreče v zadnjih dneh. Proti krivcem se bo glasom tozadevnega razglasa mestnega magistrata postopalo v zmislu tozadevnih kazenskih določil.

☐ **Smrtna kosa.** Umrli so: Reichenberg Ana, zasebnica, stara 78 let. Pogreb danes ob 16. uri na mestnem pokopališču v Pobrežju. — Knefil Marija, delavka, stara 78 let. Pogreb danes ob 15 uri na Pobrežju. — Zupančič Jakob, kotlar drž. žel. v pokoju, star 53 let. Pogreb jutri ob 16. uri iz bolnice na pobreško pokopališče.

☐ **Zdravstveno stanje** v Mariboru je bilo v zadnjem času zelo povoljno. Izkaz mariborskega mestnega fizikata beleži namreč v času od 22. do 31 januarja 1929 samo en slučaj obolelosti na nalezljivih boleznih (škrlatinka).

☐ **Nesreče.** 50letnemu delavcu Jožetu Markslu je pri delu odrezala cirkularka prste na levi roki. — 51 let stari zasebnik Vilko Planinc je spodrsnil na poledici in si pri tem zlomil levo nogo.

☐ **Za voznike.** Iz prometnih ozirov se prepoveduje vožnja z vsekovrstnim vozilom po Vetrinjski ulici od Glavnega trga v smeri proti Grajskemu trgu. Uporabljanje Vetrinjske ulice po osebnih vozilih in vozilih z lahkim tovorom je dovoljeno le v smeri Grajski trg—Glavni trg. Promet v nasprotni smeri je dovoljen v tej ulici samo za dovoz hišnih potrebščin k dotičnim hišam. Vsa vozila, ki vozijo od Glavnega trga proti Grajskemu trgu oziroma Aleksandrovi cesti imajo brezizjemno uporabljati Tattenbachovo in Kopališko ulico, oziroma sporedne ulice nižje Kopališke ulice.

☐ **Policajija.** Tudi v noči od nedelje na ponedeljek je rezal mraz v živo tako, da si celo — razni nepridaniči niso upali na delo. Zato je ostal tudi stalež pri Grafu nespremenjen. Prijavljeni pa so bili sledeči slučaji: radi telesne poizvedbe 1, napada 1, razgrajanja 1, prekoračenja policijske ure 1, avtopredpisov 1, cestnopolicijskega reda 2, nezapiranja vežnih vrat 1, vlomne tatvine 1 ter avtopredpisov 4.

☐ **Krščanska ženska zveza** v Mariboru priredi prihodnjo nedeljo, dne 10. februarja t. l., ob 17. uri v veliki dvorani Narodnega doma igro »Potovanje gospodi Veterinke«.

☐ **Delo dobijo** pri tukajšnji Borzi dela: 4 majarji, 1 fotograf, 7 hlapcev, 8 vinčarjev in več vajencev (čevljarjev, kolarjev, pekov in trgovskih nastavljencev). Razen tega pa še 7 kmečkih dekel, 10 kuharic, 8 služkinj, 3 šivilje za perilo, 1 šivilja za izdelovanje obleke, 1 plačilna natakarica ter 1 šiviljska vajenka. — Iskalo pa je dela od 27. januarja do 2. februarja t. l. 119 oseb, 63 službenih mest je bilo prostih. Delo je dobilo 56 oseb, 19 jih je odpotovalo, 37 pa odpadlo.

☐ **Izjava.** Zadnjič smo priobčili notico o neki mariborski tvrdki W. glede razpečavanja oziroma izdelavanja mesnih izdelkov iz okuženega mesa. To notico pojasnujemo s tem, da se ta vest ne nanaša na tvrdko Herman Wegerer, tovarna mesnatih izdelkov v Mariboru, ki s to zadevo ni prav v nikaki zvezi.

☐ **Pojasnjeno.** K včerajšnemu poročilu o skrivnostnem mrliču v »Slovenskem listu« smo doznali, da je 30letna pokojnica Josipina Diamantova hčerka ugledenga posestnika Franca Ropana iz Ljubečne vasi pri Celju. Pokojničini sorodniki so takoj oskrbeli njen prevoz v domačo občino, kjer bodo nesrečno žrtev železniške katastrofe pri Regensburgu pokopali.

☐ **Večja vsota denarja** se je našla v lesnem skladišču delavnice drž. žel. na Novega leta dan. Pojasnila daje tukajšnja podružnica »Slovenčeve« uprave.

Lepa Bosanka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Celje

Celjsko g'edališče. Po par dramskih gostovanjih pride zopet operetno. Radi ogromnih stroškov (čez 60 oseb) se vprizorita dve predstavi na en dan, in to v nedeljo, 17. februarja popoldne ob 4 izredno vesela opereta iz vojaškega življenja **»Jesenski manever«**; ob 8 zvečer pa krasna moderna opereta iz orijentskega miljeja **»Bajadera«** z g. Mirkom Neratom kot gostom.

Zadovoljstvo v hiši

je le tedaj ako uporabljate pražene kave tvrdke ANTON FAZARINC, CELJE

Dopisi

Jesenice

Dolgo časa je hodila okrog nas »španska«, od vsepovsod smo o njej čitali. Končno pa je le tudi k nam zašla in ker je menda že vse obrala, je pa za slovo tem hujše pritisnila. Vse je bolno na hripi, bledе obraze srečuješ, kamor te pot zanese. V nekaterih razredih osnovne šole je manjkalo polovico učencev in še več. V cerkvi je videti velike vrzeli, tovarniška bolnica je prenapolnjena. Poleg stalnih bolnikov pa prihaja dnevno še vse polno ambulantnih bolnikov, tako da je tovarniški zdravnik prezaposlen. Ker tov. KID dela s polno paro in ima naročil, kot le malokdaj ob tem času, se pri delu španska bolezen zelo pozna. Vendar pa je v splošnem opažati, da tudi na Jesenicah počasi pojenjuje. Da bi le prav kmalu izginila za vedno. — Tudi na predpustnih veselicah se pozna, da je epidemija v kraju. Vendar pa je bil ples tovarniške požarne brambe zadnji petek dobro obiskan. V veliko oviro, da ni več prireditev, je tudi to, ker deželna elektrarna obratuje le do desetih. Pri petrolejkah in svečah pa take vrste zabave niso prijetne.

BOHINJSKA BISTRICA

Silen mraz. (Boh. Bistrica, 3. februarja.) Včeraj je v Bohinju razsajal silen veter, zvečer se je zjasnilo — in posledica tega je bila, da je temperatura močno padla. Danes je toplomer kazal v Bohinju 25 in pol stopinj C pod ničlo. Takšnega mraza ni bilo že 50 let. Stari očanci in dobri poznavalci zime v Bohinju pravijo, da bo po takem mrazu spet nastopil sneg. Drugi se spet drže večinoma zanesljivih ljudskih pregovorov, izmed katerih pravi oni o Svečnici: »Če na Svečnico prej kane od sveče kakor od strehe, potem je dobro, sicer je hudo. Pa potem Matija led naredi, če ga ni.« Na Svečnico ni kanilo niti od sveče, še manj pa od strehe — ter se zdaj ne ve točno, kako se bo letos ta pregovor obnesel.

Trbovlje

Stari občinski odbor, izvzemši komuniste, je baje potrjen. Na novo so od velikega župana v občinski odbor imenovani gg. inž. Julius Pauer, rudniški ravnatelj, dr. Janez Jenšterle, rudniški zdravnik in Alojzij Cestnik, posestnik v Knezdolu.

Rešilni avto je od meseca maja lanskega leta, ko je bil nabavljen, obenem z rešilno postajo rudniškega gasilnega društva do danes prevozil v bolnico in iz nje 302 bolnika. Število kaže, da je bila rešilna postaja potrebna in da so nje ustanovitelji napravili dobro delo.

Izložbo električnih in radiopotrebščin je v krasnem novem paviljonu na Vodah napravil g. Jakob Klenovšek, poslovodja Zadružne elektrarne. Tudi koncesija za prodajo in inštalacijo teh potrebščin je bila v petek izročena.

Vloga za spremembo prejšnjega občinskega režima je bila pred kratkim vložena od takozvanih gospodarskih krogov na velikem županstvu. Vloga ni imela vspeha.

Dobiček od izplačanih nagrad rudarjem je imelo tudi naše obrtništvo. Marsikateri delavec, ki se drugače ni upal prikazati svojemu upniku, je z veselim srcem odplačal vsaj nekaj dolga in s tem pokazal svoje pošteno srce.

Čistite trotoarje, da se ne bodo ponavljale nesreče, kakor so se godile pred zadnjim snegom. Otroci so napravili drsalnice po trotoarjih. Delavcev in vpokojencev je dovolj na razpolago.

Nov avtobus. Trbovlje so zopet za en avtobus bogatejše. Nabavil si ga je g. Kačnik ter ga dal v promet. S tem svojim korakom je g. Kačnik pokazal, da razume želje potujočih občanov. Želimo, da bi se prebivalstvo v obilni meri posluževalo novega avtobusa in tako podjetnega avtomobilista gmotno podprlo. Podjetje bo začelo redno vožnjo k nočnemu vlaku, ki prihaja iz Ljubljane. Res je, da se projektirana nočna vožnja ne bo nikdar rentirala, ljudem bo pa le ustreženo.

Litija

V **Šmartnem** je bilo letošnji predpust oklicanih 14 parov.

Poroke. Včeraj se je poročil na Savi g. Anton Kolbe, železniški uradnik iz Litije z gdč. Alojzijo Marn, kroj. pom. iz Gradca. — V podružnični cerkvi na Mamolu sta bila isti dan poročena gdč. Pavla Petrič iz Podmilja in g. Franc Mandelj, posestnik iz Kota pri Šmartnem. Novoporočencema obilo sreče!

Ptuj

Ptujsko gledališče. V sredo, 6 februarja Nicodemijeva krasna in ganljiva komedija »Učiteljica«, ki zasluži razprodano hišo, ker bo brez dvoma izredno ugajala.

SREDIŠČE OB DRAVI

V nedeljo 3. t. m. je tukaj nenadoma umrl g. Rudolf Lukanič, posestnik v Središču, mož izredno blagega srca, kremenit značaj, ki je za svoje katoliško prepričanje tudi veliko delal in žrtvoval, nas je zapustil. Bil je več let cerkveni ključar, občinski odbornik, delal v kraj. šolskem odboru, vedno zvest pristaš SLS in desna roka tukajšnjim katoliškim organizacijam, ki ga bodo zelo pogrešale. Neumorno in nesebično je delal in sredi dela omahnil, star komaj 56 let. Bog bodi plačnik njegovi blagi in zvesti duši! Pogreb dragega pokojnika bo v torek ob 3. uri. Težko prizadetim domačim naše iskreno sožalje!

Za duha in srce

V spomin Arnošta Grunda

Našega Arnošta Grunda ni več! Ne vem, da li je čija smrt v Zagrebu napravila tolik dojem in ga pogreznila v toliko žalost kot Grundova. Videli smo ga pred par dnevi ob priliki proslave njegovega prijatelja g. Biničkega na pozornici, malo preveč sentimentalnega, toda nihče ni pričakoval, da bo njegov zadnji nastop na trgu kralja Aleksandra spremljan od solz. Objel je g. Biničkega, zaplakal in se tako poslovil od zagrebške publike, ki ga je ljubila in cenila. Zdaj pa se vijeta na zagrebškem gledišču, njegovem ljubljencu, dve črni zastavi...

Težko je tu oceniti delo g. Grunda na zagrebškem gledišču. Češ, z dokončano srednjo šolo in nekaj semestri tehnične fakultete, je prišel v Zagreb, kjer se je ves posvetil naši Taliji. Njegove buffo-vloge so imele toliko srčne realnosti in domače prijetnosti, da je postal najpopularnejši zagrebški glumec. Čeprav Čeh, je dovršeno obvladal naš jezik, pa je bil tudi večč kajkavskega narečja, po katerem je lokaliziral mnoge komedije. Sam je tudi napisal nekaj gledaliških komadov, ki so dosegli viden sceničen uspeh, čeprav bi se o njihovi književni vrednosti dalo razpravljati. Vedno prisrčen, vedno priroden, je bila njegova umetniška deviza. Buffo-vloge se često od kritikov ne jemljejo resno, četudi je to v osnovi pogrešeno. Pokojni Grund je dal svojim osebam življenje, jih je poglobil, in ni bil, kakor so nekateri pisali, samo spreten improvizator. So nekatere njegove vloge, ki so bile kakor iz brona vlite. Posebno izdelane so bile njegove interpretacije Molnera. Tu je bil on razen dobrega tolmača velik in močan umetnik z neobično globino vpogledanja in doživljanja. S svojo prirodnostjo in ležernostjo v buffo-vlogah je zelo vplival na ostale glumce tega žanra v zagrebškem gledišču, tako da se more govoriti naravnost o Grundovi šoli. Naj ima naše gledišče še tako veliko število jakih igralcev, težko da bi zasedaj kdo mogel nadomestiti dragega Grunda. To čuti tudi občinstvo, ki žaluje za njim tudi kot za sijajnim družabnikom. **Disky.**

NODLAG, povest irskega dekleta, spisal **Sheehan, Ljudske knjižnice 23. zvezek** — je eden najboljših romanov svetovnega slovstva, ki veličuje tisočletno borbo irskega naroda za domačo vero in svobodo; ne samo zanimiv in poln romantične lepote, ampak tudi velike narodno-vzgojne vrednosti.

---

† **Rudolf Valdec.** Dan preje ko Grund je preminul v Zagrebu kipar Rudolf Valdec, Stvariteljska sila pok. Valdeca ni bila izredna, toda bil je marljiv in vesten. K razvoju hrvatske likovne umetnosti jedva da je veliko doprinesel, toda bil je dovoljno jak, da je izdelal svoj stil in svoj način obdelanja predmeta. Res pa njegovo osebno doživljanje ni bilo osobito, pa je zato dober del njegovih izdelkov bil naročen. Najbolj so znani njegovi spomeniki kralju Petru Ročkemu in dr V svojih delih je posvečal več pažnje minuciozni izdelbi nego umetniškemu vgloblienju osebnosti, zato so njegova dela dober primer anatomije, vnanjščine, dočim ostane duševnost v ozadju. **D.**

OTROCI SOLNCA, spisal **Ivan Pregelj. Ljudske knjižnice 27 zvezek.** — To je najljubeznivejša povest mojstra naših modernih pisateljev, povest globoke in sramežljive ljubezni, temnih in bolnih strasti na eni, solnčnočiste nežnosti na drugi strani. Vzrastla iz naše zemlje, nam ta povest odkriva višine in brezdna slovenske duše.

Poljske knjiž. novosti v l. 1928

Kriza drame je kakor povsod, doma tudi na Poljskem. Omeniti je treba povsem filozofično-družabni »Babilonski stolp« **Ant. Slonimskega**, dalje **I. Iwaszkiewicza** »Ljubimce z Verone«, ki so bili objavljeni v literarni izdaji »Skamander«. **Vladimir Porzynski** je izdal komedijo »Hvala za službo«, a **P. Rybicki** dramo »Okno«. Izmed ženskih dramatikov je zastopana le **E. Kruszewska** s svojo dramo »Sen«. Pripomniti je samo še, da našteta imena ne predstavljajo najjačjih zastopnikov novejše poljske dramatike.

K temu je treba prišteti izdaje del pisateljev iz prejšnjih dob (Kraszevski, Sienkiewicz) najrazličnejše zbrane spise (Mickiewicz, St. Żeromski) in zbornike (Brücknerjev zb., Sv. Frančišek Asiški), prevode itd. Izmed poslednjih so pač najvažnejši prevodi del **Jožefa Conrada-Korzeniowskega**, angleškega pisatelja, ki ga pa Poljaki štejejo za svojega.

Izmed del na področju literarne in umetnostne zgodovine, ki so izšla v preteklem letu, je treba omeniti predvsem delo »Krasinski — življenje in ustvarjanje« izpod peresa prof. **Tad. Pinega.** Dalje je zanimiva knjiga prof. **Kazimira Wóycickega** z naslovom »Borba na Parnasu in za Parnas«, ki prinaša veliko materijala za obdobje pozitivizma. Delo se bo še nadaljevalo. Bolj lit.-kritičen kot lit.-historičen značaj ima knjiga »Učenost in ustvarjanje« **Leona Pomirowskega.** Je to obsežen eno izmed redkih del, ki govore o novejši poljski literaturi. Zgodovino umetnosti je obogatil **Tad. Szydlowski** z monumentalnimi Spomeniki poljske arhitekture v epohi Piastov na ozemlju krakovske in kielecke oblasti. Za popularizacijo umetnosti je zelo važna izdaja »Umetniških monografij« pod uredništvom dr. **Mečislava Tretera**, kjer so izšli l. 1928. trije zvezki in sicer monografija: **Vladislav Jarocki, Vladislav Slewinski in Poljska ljudska umetnost.**

Končno je treba še omeniti na polju znanosti zgodovinske spise, v prvi vrsti tretji zvezek publikacije **Jana Kucharzewskega** »Od Belega do Rdečega carstva«, ki se peča z rusko zgodovino. Dalje drugi zvezek »Zgodovine poljskih kmetov«, ki jo piše **Aleks. Swientochowski.** V nji je obdelana poljska vas s historičnega, etnografičnega in družabnega vidika. Popularno-znanstveno je delo prof. **Vaclava Sobieskega** »Borbe za primorje«. S poljsko zgodovino 18. veka se peča spis **Jožefa Feldmana** »Časi saški« in spis **Vladislava Konopczynskega** »Barska konfederacija«. Poleg tega je izšlo več knjig, ki se pečajo z najnovejšo zgodovino, ki pa imajo več ali manj oseben značaj.

Iz področja domačega krajezнanstva, poleg raznih številnih popularno pisanih brošur, najvažnejša spisa preteklega leta »Morje in primorje« izpod peresa **Jurija Smolenskega**, ki vprašanje razmotriva zlasti tudi z gospodarskega stališča, dočim prikazuje **Kazimir Waszynski** v »Vzhodnem Polesju« celotno kulturno sliko poljskega ozemlja med srednjo Visto in Bugom. S tujimi pokrajinami se pečajo **potopisi**, med katerimi, čeprav so dokaj številni, naj omenim le dva. Predsednik poljskega Pen-kluba **Ferdinand Goetel**, znan pisatelj, je popisal svoje potovanje po Islandiji v »Otoku na mračnem severu«, prof. **Tad. Sinko**, znani poljski humorist, pa je seznanil Poljake s svetom grške kulture v knjigi »Od Olimpa do Olimpa«. **Fr. V.**

HCI CESARJA MONTEZUME, spisal **Ridder Haggard, Ljudske knjižnice 25. zv.** — Povest iz bojev Mehikancev zoper španske osvajače, poučna, pisana z divno fantazijo, vpletajoča v borbo krvi in plemena zvesto ljubezen.

2000 letnica Vergila

L. 1930. bo Italija na najslovesnejši način praznovala 2000 letnico rojstva pesnika Vergila, za kar so se začele priprave že zdaj.

Vergilius Publius Maro je bil rojen 15. oktobra l. 70. pred Kr. v Andesu pri Mantui; umrl je 21. septembra l. 19 pred K. na povratku iz Grčije v Brundisiumu pri Neapoliju. Njegovo pesništvo se je razvilo v dobi cesarja Avgusta, ko je bila rimska država na svojem višku in so se ob znakih počasnega moralnega in kulturnega razpadanja pojavili obnovitveni pokreti. Vergil je bil v tem duhu spesnil po vzorcu Hesioda **Georgico**, v katerem opeva lepoto in moralno vrednost preprostega kmetiškega življenja, ime pa si je bil napravil že prej z **10 Eclogami**, v katerih izraža globoko težnjo takratne dobe po redu in miru. Največji sloves je dosegla ona ecloga, v kateri so krščanski apologeti vseh časov videli napovedan prihod Izveličarjev. Največji in najpomembnejši pa je ep **Enejida** v 12 knjigah, ki jo je spesnil na pobudo velikega Avgusta, da povzdigne nacionalno zavest rimstva. V Enejidi, ki izvaja ustanovitev Rima iz trojanskega polboga Eneja, rodovnik Julija Cezarja in Avgusta pa iz njegovega sinu Julija, je Vergil ustvaril narodni epos celega latinskega plemena, ki mu je v njem postavil vzor humanitete obenem z junaštvom in onimi krepostmi, ki vzdržujejo državo po rimskem geslu: strahovati in brzdati neposlušne, podvrženim pa prizanašati. Vergil je naslikal svetovni imperij, združen pod eno samo postavo pravičnosti in modrosti ter moške kreposti — ideal, ki si ga je postavil za tem še marsikateri veliki evropski osvojevalec in vladar. Naravno je, da bodo Vergila slavili posebno Italijani kot najvišjega predstavnika latinske svetodržavne misli.

Vergil je bil tudi v srednjem veku, ko je oživela ideja svetodržavja v krščanski obleki, smatran za največjega pesnika človeštva.

STORŽEK, spisal **Lorenzini, Ljudske knjižnice 26. zvezek** — najboljša italijanska mladinska povest v lepem prevodu Jožeta Lovrenčiča z mnogimi ilustracijami. Najlepši dar za otroke po svoji čisto otroški duši prikrojeni šegavosti, bujnosti in čudopolnosti.

Rast, študentovski list, 1. številka l. 1929., poprej glasilo Slovenske dijaške zveze, je zdaj postala čisto list za srednješolce. Prinaša sestavke Niko Kureta, E. Bojca, A. Ovna, ki pišejo izrazito v smeri sodobnega katoliškega mladinskega pokreta. Poročilo o osmem kongresu katoliške mednarodne visokošolske organizacije kaže vso močno vraščenost naših mladih v katolicizem. V tem okviru streme, kakor razvidimo iz »Zakona strežarjev«, za močnim telesom, pravo posodo silnega duha, za prirodno pristnostjo, zajeto iz življenja v in po naravi; za svobodnostjo od vseh strasti, osebnih in družabnih, in se zavestno čutijo kot pripadniki proletarskega razreda, ki ga hočejo osvoboditi vsakega suženjstva. Glavne kreposti so jim veselost, uslužnost, skromnost, priprostost, odločnost, vedna pripravljenost pomagati in duševna ter telesna čistost. Vse pa vidijo usmerjeno k Bogu in iz Boga.

Dijaška družina. 1. januar 1929, književnoumetniški časopis srednješolca, Beograd, odobreno od min. prosvete SNRr 1168/23. — Ta mesečnik, ki vanj pišejo sami dijaki in to z redkimi izjemami samo srbski, prinaša v tej številki nič menj kot približno 100 pesmi, med katerimi je večina erotičnih. Članček gimnazijca Slobodana Jovanoviča »Jedan trenutak razmišljanja« človeka naravnost udari po glavi po svoji brutalni brezverski noti. Piscu se življenje tako studi, da meni, »da sploh ne zasluži toliko pažnje, kolikor se mu je posvečalo, on občuduje »hrabrost onih, ki sami končajo svoje življenje«, o človeku sodi, da je bil »mnogo milijonov let živalo. Bog mu je »neki Bog, ki so si ga izmislili primitivni ljudje«, posmrtnosti ni, »ampak bo vse enostavno utonilo v mrak in praznino«. Hristos je bil samo filozof, morala je »ljudski izum« itd. itd. — Vidi se, da v srednješolski vzgoji v Srbiji zijajo zelo, zelo široke vrzeli, ki človeka upravičeno napolnjujejo s strahom...

IZPOD GOLICE, spisal **Slavko Savinšek. Ljudske knjižnice 29. zvezek.** — Eden naših najbolj nadarjenih mladih, ki se je vglobil v srce slovenskega kmetskega naroda, nam v tem z vso drhtečo napetostjo prave ljudske povesti napisanem romanu slika krvave boje tihotapcev z oblastmi, odigravajoče se pod Golico, ki vzvija naš nazunaj trdi in grčasti, notranj pa tako mehki rod.

Dictionnaire de la spiritualité — Besednjak duhovnega življenja — napoveduje izdajatelj Gabriel Beauchesne v Parizu. To je pač prvo delo te vrste. Imamo take repertoare za vse vrste vede — prišli so danes tekoreče v modo — za vede duhovnega življenja, askezo, mistiko itd. ga pa doslej še nismo imeli. Izdajatelji pravi, da se v tem dikcionaru ne bo obravnaval samo nauk Cerkve in katoliških mojstrov o duhovnem življenju, ampak tudi zgodovina tako katoliške mistike in askeze kakor mistični nauki in prakse drugih religij ter raznih filozofov in filozofskih šol. Uredništvo je v rokah P. Marcela Viller, profesorja v Enghienu, P. Cavallera, profesorja Katoliškega inštituta v Toulouse in P. Guiberta, profesorja Gregorijanske univerze v Rimu — torej odličnih strokovnjakov.

HANKA, spisal **A. Marby, Ljudske knjižnice 24. zvezek.** — V »Hanki« imamo Slovenci edini roman, ki nas vpelje v življenje malega lužiško-srbskega plemena, ki ves obdan od mogočnega nemškega naroda, ohranja svoj jezik in svoje šege.

Prva repriza opere »Ljubezen treh kraljev« bo v ljubl. operi v torek, dne 5. t. m. Glavno žensko vlogo poje ga. Vilfan-Kunčeva, prekrasno basovsko partijo g. Julij Betetto, poleg njega v glavnih vlogah tudi gg. Marčec in Grba. Opero dirigira kapelnik g. Štritof, režira g. ravnatelj Polič. Opera se poje za abonma B.

Gospodarstvo

Davek na rente

Na podlagi čl. 60—73 zakona o neposrednih davkih so davčne oblasti pozvale davčne obveznike, da prijavijo davek na rente do 15. februarja t. l. Če tega ne store, bodo kaznovani po čl. 137 oziroma čl. 142 zakona o neposrednih davkih s 3% osnovnega davka poleg plačila rednega davka, ako ne podajo prijave v določenem roku ali če se jim ne vpošteva opravičbe, da niso pravočasno podali izjave. Z 10% osnovnega davka se kaznujejo, ako ne podajo izjave tekom osmih dni niti na pismen poziv, in s 15% osnovnega davka na dobiček, če je podjetje obvezano javno polagati račune.

Davek na rente se mora plačati od vsakega dohodka, ki ga dobivamo od imovinskega predmeta in imovinskega prava, ako se ne plačuje zemljarina, hišnonajemninski davek, družbenski ali uslužbenski davek.

Davku so podvržene:

a) *obresti in rente od obveznic (obligacij), ki so jih izdale država, samoupravne edinice, fondi, denarni zavodi i'd.*, ako niso po čl. 63 točka 6 zak. o neposr. davkih oproščeni tega davka. Ako se je državnemu ali kakemu drugemu posojilu izdalo posebno pooblastilo, tedaj se od obveznic tega posojila na podlagi tega pooblastila ne plačuje ta davek. To velja za nekatera predvojna posojila kraljevine Srbije, dočim od kuponov, obveznic in dobitkov 2½% vojne škode, 7% investicijskega posojila, 7% posojila za odkup agrarnih razmerij ni treba plačevati davka na rente.

b) *obresti od vseh drugih dolgov in terjatev* iz kakršnegakoli naslova ali na podlagi kakršnekoli odločbe. Ako se je posojilo dalo na obveznico ali menico — če je bilo vknjiženo ali ne — se mora od obresti (rente), ki se dobivajo od tega posojila, plačevati ta davek. Isto velja tudi za posojilo proti obrestim na podlagi priznanic ali za intabulirano posojilo brez menice ali obveznice. Od posojila na ročne zastavke se mora istotako plačati ta davek od obresti, pa naj-si bodo obresti pismeno ali ustmeno dogovorjene. Ta davek bodo morale plačevati tudi razna podjetja in agencije, ki dajo posojila na ročne zastavke. Sploh se mora od obresti vsakega posojila brez razlike plačevati ta davek.

c) *obresti od hranilnih vlog v kakršnikoli obliki: na vložne knjižice, tekoči račun itd.* Tega davka ni treba plačevati edinole od hranilnih vlog v poštni hranilnici in vseh zadrugah (kakor tudi agrarnih zajednicah) in njihovih zvezah, ustanovljenih po zadružnem zakonu, če te zadruge ne porazdeljujejo dobička in ne izplačujejo tantijem — čl. 68 točka 4 in čl. 76 točka 7 zak. o neposred. davkih. *Z ozirom na to, da je ta davek na obresti precej visok in da ga bodo denarni zavodi brezdvomno vračunali vlagateljem, se je bati, da se bo manj štedilo.*

d) *Osebne rente in drugi podobni prejemki, ki se ponavljajo, v kolikor se ne izplačujejo za usluge iz službenega razmerja ali v kolikor ne značijo odškodnino.* Sem spadajo rente, ki jih uživajo uslužbenci raznih industrijskih in trgovskih podjetij, ravnotako rente, ki jih dosmrtno uživajo posamezniki za storjene usluge, kakor tudi dohodki iz raznih konstituiranih rent. Sem pa ne spada renta, ki jo uživajo uslužbenci raznih industrijskih in trgovskih podjetij, ravnotako rente, ki jih dosmrtno uživajo posamezniki za storjene usluge, kakor tudi dohodki iz raznih konstituiranih rent. Sem pa ne spada renta, ki jo uživa kdo vsled tega, ker je postal v kakem podjetju ali na tramvaju ali na železnici nesposoben za delo in so mu kot odškodnino priznali rento za gotovo dobo ali do smrti, ker je to odškodnina.

e) *Obresti od rent, podobni ponavljajoči se prejemki in dividende iz inozemstva*, če se od teh že v inozemstvu, od koder se dobivajo, ne plačuje ta davek, kar se mora seveda dokazati.

Če pa fizične in pravne osebe, ki stanujejo v inozemstvu, imajo dohodke z ozemlja naše kraljevine, tedaj morajo plačevati ta davek od vseh obresti in rent. Za državo, kakor je naša, je ta odredba precej neprilična, ker bo na eni strani odvračala posojilodajalce, da donašajo svoj kapital v našo državo, in ker bo na drugi strani podražila obresti vnešenega kapitala v našo državo. Centrala industrijskih korporacij je posredovala pri finančnem ministrstvu ter zahtevala, da se tudi kapital z ozirom na to, ker je potreben naši industriji, oprosti tega davka na rente.

f) *Najemščine in zakupnine (tudi v primeru pozakupa) in vsi oni dohodki iz imovine in imovinskih pravic, ki niso podvrženi drugemu davku!* Pravica, ki jo dobi proti plačilu nekdo, da eksploatira kak patent, mora tudi plačevati ta davek, nikakor se pa ne plača ta davek od prodaje licence v tujo državo. Dohodek iz avtorskega prava, ako ima obliko ponavljajoče se rente, znači tudi rento, od katere se mora plačevati ta davek. Dohodek iz izvršenih ordinacij zdravnika ali dentista spada med te rente. V primeru zakupa zemljišča, ako je zakupnina višja nego znesek čistega katastrskega donosa, plača zakupodajalec od cele zakupnine tudi ta davek razen davka na dohodek od zemljišča od zneska čistega katastrskega donosa. To se pravi, da se mora od prostora, od katerega se mora sprejeto zneska čistega katastrskega donosa kot od zasejanega ali nezasejanega zemljišča plačati 50 dinarjev letno, 1500 dinarjev letno, ker je oddano za gostilno ali skladišče in ker donaša neprimerno več nego bi donašalo, če bi bilo zasejano ali nezasejano. (Dalje prihodnjič.)

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Slavonska agrarna hranilnica, Osijek. Kapital 5, donos 1.1 (0.9), vloge 11.3 (8.1) milij. Din, čisti dobiček 486.358 (287.149) Din.

Hercegovska banka, Mostar. Kapital 2 milj., vloge 2 (2.2), donos 0.6 (1.2) milj., čisti dobiček 22.800 (282.412) Din, dividenda za 1928 — (8) %.

Muslimanska trgovska in agrarna banka, Tešanj; kapital 1, vloge 1.1 (1.4), donos 0.4 (0.3) milj., čisti dobiček 151.739 (150.892) Din, dividenda 12 (12) %.

•

Konkurzi v januarju 1929. V mesecu januarju 1929 je Jugosl. društvo za zaščito upnikov v Zagrebu registriralo 82 konkurzov (v decembru 1928 87, januarja 1928 79). Bilo je konkurzov (v oklepajih podatki za januar 1928): Srbija 74 (55), Hrvatska 4 (12), Slovenija in Dalmacija 3 (6), Bosna 1 (1) in Vojvodina — (5).

Tvornice ključavničarskih proizvodov: Titan v Kamniku, Jelenc v Karlovcu, Gros v Vinkovcih in Finc in Komp. v Mariboru so (po »Novostih«) osnovale evidenčni urad v Zagrebu. Prodaje se bodo še vršile neposredno, le fakture se se pošiljo v Zagreb.

Trgovinski sporazum z Egiptom. »Službene Novine« objavljajo trgovinski sporazum z Egiptom, ki je bil sklenjen 15. maja 1927 v Kairu in ratifikacijske listine so bile izmenjane 29. januarja v Kairu. Pogodba je odpovedljiva na 3 mesece.

V Franciji in na Nizozemskem je dosegel 1928 Maercedes-Benz na lepotni tekmi največje cene. V Parizu je dobil dr. Seeholtzer-Zürich častno darilo in v Deauville za »Ke voz Grand prix d'honneur. V Le Touquetu si je priboril baron Wentzel prvo ceno in v Brides les bains gospa Gubenkian za »Se-Mercedes Premier Prix d'honneur. V Noordvijku na Nizozemskem je dosegel Mercedes med vsemi razstavljalci največ odlik. Mercedes in Continental sta zelo razširjena na Nizozemskem, Conti posebno še med kolesarji.

*

Dobave. Upravni odbor Bratovske blagajne v Kaknju sprejema do 10. t. m. ponudbe glede dobave raznega obveznega materijala. Drž. rudnik v Velenju sprejema do 11. t. m. ponudbe glede dobave litoželeznih armatur. Drž. rudnik v Kaknju sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 2·0 m manesmanovih cevi in 10.000 kg jamskih tračnic. Drž. rudnik v Brezi sprejema do 14 t. m. ponudbe glede dobave jekla, 1000 m jeklenih vrvi, 250 m³ jamskega lesa, 3000 m novih tračnic in 350 kg dinamo-žice. Drž. rudnik v Zabukovci pri Celju sprejema do 14. t. m. ponudbe glede dobave 2000 komadov steklenih cilindrov za jamske svetiljke ter glede dobave ležajev. Delavnica drž. železnic v Mariboru sprejema do 15. t. m. ponudbe glede dobave brusnih kamnov. Ravn. drž. rud. podjetij v Sarajevu sprejema do 16. febr. ponudbe glede dobave 20.000 kg tračnic in 10.000 kg karbida. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 15. t. m. pri Ministrstvu vojske in mornarice; epon. oddelek v Beligradu glede dobave 8.250.000 kg krušne moke; Dne 16. febr. pri ravn. drž. žel. v Subotici glede dobave materijala za signalne naprave. Dne 16. t. m. pri ravn. drž. žel. v Sarajevu glede dobave železa.

Prodaja. Drž. rudnik Ljubija sprejema do 18. februarja ponudbe glede prodaje 7 rabljenih šivalnih strojev.

Borza

4. februarja 1929.

DENAR

Današnji devizni promet je bil znaten, zlasti v devizi Praga. Privatno blago je bilo zaključeno v devizah London in Trst, ostalo pa je dala Narodna banka. Tečaji Londona, Dunaja in Berlina so malo popustili, drugi tečaji so pa ostali nelzpremenjeni.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

4. februarja 1929.

	povpraš.	ponud.	sredn.	sr. 1 II.
Amsterdam	—	2.82.50	—	—
Berlin	1351.—	1354.—	1352.50	1353.—
Bruselj	—	791.75	—	—
Budimpešta	—	993.5[illegible]	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1 95 90
Dunaj	799.20	802.20	800.70	800.80
London	276.87	276.67	276.27	276.28
Newyork	56.77	56.97	56.87	56.87
Pariz	—	222.58	—	—
Praga	168.20	169.—	168.60	168.60
Trst	297,15	299.15	298.15	298.15

Zagreb. Amsterdam 2281—2287, Berlin 1351 do 1354, Budimpešta 992.05—995.05, Curih 1094.40 do 1097.40, Dunaj 799.20—802.20, London 275.87 do 276.67, Newyork 56.77—56.97, Pariz 221.58—223.58, Praga 168.20—169, Trst 297.15—299.15.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 128.35, Budimpešta 90.60, Bukarešt 3.12, Dunaj 78.06, London 25.21, Newyork 520, Pariz 20.315, Praga 15.38, Trst 27.21, Sofija 3.75, Varšava 58.30, Madrid 81.85.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 125 den., Praštediona 920 den., Kred. zav. 175 den., Vevče 120 den., Ruše 260—280, Savbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 436 den., kasa 437.50 bl., termini: 2. 437—438, 12. 471—474, 7 odst. inv. pos. 87.50 den., agrari 53.50—54. Bančni pap.: Hipo 56—56.50 (56), Poljo 17.50—18, st. 16 do 16.50, Hrv. 55—60 (55), Kred. 93 den., Jugo 90.50 do 91 (90.50—91), Lj. Kr. 125—126 (125), Srpska 153, Zem. 138—140 (138). Ind. pap.: Guttmann 200 do 205 (200), Slavonia 5.50—5.75 (5.50), Slaveks 106—107 (106), Danica 160 den., Drava 455—465, Šečerana 465—480, Osj. ljev. 200, Brod. vag. 380 bl., Union 805 den., Isis 20—26, Ragusea 500—505 (500 do 505), Trbovlje 470—475, Vevče 125 den., Nar. šum. 32—33.

Žito

Današnji promet je bil pri neizpremenjenih cenah minimalen, vendar je tendenca prijaznejša. Notacije v Chicagi, Liverpoolu in Budimpešti so čvrstejše. Tudi so zaloge promptnega blaga pri nas radi slabih dovozov omejene. Pšenica se je danes v malem obsegu trgovala tudi za Slovenijo. Pojavile so se večje ponudbe laplatske koruze na našem trgu in notira to blago iz Zagreba 305—307.50 Rakek tranzito. Bilo je tudi nekaj zaključkov. V ostalih proizvodih je položaj nelzpremenjen.

V Ljubljani notirajo:

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, s'ov. post., plač. 30 dni, dobava promptna): pšenica 80 kg 2% 287.50—290, febr. 292.50—295, marec 297.50—300, april 302.50—305, maj 307.50—310; moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana plač po prejemu 420—425, soržica (50% rži, 50% pšenice) fko post. Domžale 277.50—280, koruza laplatska 325—330, času primerno suha 295—297.50, ječmen bar. pol. 345—347.50, bč. 330—332.50. Zaključkov ni bilo. Tendenca čvrsta.

Hmelj

Leta 1928. je znašal uvoz v Češkoslovaško 14.867 stotov po 50 kg, od tega največ iz Jugoslavije 7406 stotov, izvozila pa je Češkoslovaška 131.104 stote, od tega v Jugoslavijo 1799 stotov.

V Žatcu se je kupoval tranzitni hmelj po 450—800 Kč za 50 kg, v Nürnbergu pa 60—100 mark.

V Vojvodini je trg miren. Cene so 8—12 Din za kg. V producentskih krogih računajo, da se cene hmelju iz l. 1928. ne bodo znatno izpremenile. Veliko upajo od bodoče sezije in treba bo bolj paziti na kakovost blaga.

Španska hripa! Influenca!

Za ojačanje rekonvalescentov je izborno sredstvo „Leciferrin". Vprašaj za svet zdravnika. Dobi se v vseh lekarnah.

Sport

TEKME V UMETNEM DRSANJU ZA DRŽAVNO PRVENSTVO

Inž. Stanko Bloudek državni prvak za leto 1929. in gospa Kadrnka drž. damska prvakinja.

Na drsališču SK Ilirije je JZSZ izvedla v nedeljo tretjič tekme za državno prvenstvo. Za naslov prvaka so letos nastopili gg. inž. Bloudek (prvak za l. 1927.), Vodišek in Avčin, vsi člani Ilirije. V damski skupini je pa nastopila brez konkurence gospa Kadrnka, to pa radi izredno težkih vaj. JZSZ se je odločila za Olimpijske vaje iz l. 1928., ki so se drsale v St. Moritzu. Gospodje so imeli izvajati 13 likov, dame pa 11 v obveznem drsanju. Liki zahtevajo od tekmovalcev veliko rutino, so to vaje, ki delajo težave celo svetovnim mojstrom. Inž. Bloudek je dosegel od 252 dosegljivih točk 217, kar je dokaz, da spada v vrsto mednarodnih drsalcev. Obvezne vaje je obvladal z izredno eleganco, tehnično je na višku, glavna odlika mu je lepo kritje in nošenje, predvsem pa lepo uglajeno drsanje. Tudi Vodišek je vaje dobro obvladal, samo izvajanja mu niso bila posebno čista, nima uglajenega drsanja in je like precej trgal. Avčin je še mlad drsalec, ki mu predvsem manjka rutine. Loke dela premajhne, kritje mu je še slabo, posamezni liki so bili izvajani dosti netočno. V prostem drsanju, ki je sledilo obveznemu, je zopet Bloudek briljiral in za svoja izvajanja žel buren aplavz. Tu je Avčin pokazal prav lepe in efektne vaje in je celo dosegel več točk kot Vodišek.

Gospa Kadrnka je drsalka *mednarodne kvalitete* in so bile vse vaje dovršeno prednašane. Od 216 dosegljivih točk je dobila 202, kar je najboljši dokaz o visoki kvaliteti. Največji efekt je pa dosegla v prostem drsanju in žela buren aplavz pristnega občinstva. Relativno je gospa Kadrnka dosegla najboljši uspeh.

Vse dosedanje tekme so pa pokazale, da razpolaga Ljubljana za bodoča mednarodna tekmovanja izboren materijal. Pozna se večletni trud bivšega svetovnega mojstra dr. Fuchsa.

Končni placement tekme je sledeč: 1. Inž. Bloudek (Ilirija) mest. štev. 3. doseženih 217 točk; 2. Vodišek (Ilirija) mest. štev. 6. doseženih 164 točk; 3. Avčin (Ilirija) mest. štev. 9. doseženih 140 točk. — Gospa Kadrnka je pa dosegla mestno številko 3 in 202 točke. Zanimivo je, da so vsi sodniki soglasno sklepali. Ob 18 je bil pa v damskem salonu kavarne Emona razglašen oficijelni izid tekem in razdelitev nagrad. Gospa Kadrnka si je stalno pridobila prehodni pokal JZSZ.

DVA DNEVA ZIMSKEGA SPORTA.

Ljubljana, 4. februarja.

Dva praznika skupaj, po poljih in hribih dovolj snega, datumi nadvse ugodni — kdo bi tičal ob takih sijajnih prilikah doma za pečjo? Zlasti za smučarja je to povsem nemogoča stvar. Hej, to jih je mrgolelo po vseh gorenjskih krajih, veselih smučarjev in smučaric! Na večih krajih so se vršile tudi smuške tekme, o katerih je podrobno poročal že včerajšnji »Slovenski list«. V Kranjski gori se je vršila medklubska smuška tekma v teku in v smuških skokih, tako zvana kombinirana tekma, ki zahteva od tekmovalcev že izrednih sposobnosti. Radi tega je bilo število tekmovalcev srednje, dasi se je pri tekmi šlo za prvenstvo Slovenije. Tekmo je priredil JZSS. Prvak Slovenije je

Šraml Bogomir s 644 točkami.

Drugo mesto je dosegel Oicelj, član SPD. Kranjska gora (583.7 točk), tretje mesto pa Bervar Stane, SK Ljubljana (565.6 točk).

Obenem so se na Svečnico vršile v Bohinjski Bistrici smuške tekme za prvenstvo Bohinja. Tekmovali so v dveh kategorijah in dvosedežno. Damska tekma je odpadla, ker se ni prijavilo dovolj tekmovalk. Ker je podrobno o teh tekmah poročal že »Slovenski list«, poročamo le, da so vsa prva mesta vseh skupin, kakor prvenstvo Bohinja v sankanju za leto 1929 odnesli bratje Čop, člani Skale, z Jesenic.

Razen tega so se vršile še na Bledu mladinske tekme v smučanju. Takšne tekme so bile napovedane tudi v Bohinju, pa so odpadle.

MLADINSKE TEKME NA BLEDU.

Bled, 4. februarja.

Na Svečnico, kakor tudi na sv. Blaža dan smo imeli tukaj pravo praznično vreme. Solnce je izvabilo kljub ostremu mrazu, ki smo ga čez dan beležili 19 stopinj pod ničlo (ponoči —26), vse polno gledavcev na kraj mladinske tekme, ki so se pričele ob 2 popoldne pred hotelom Zaka. Tekma se je vršila na daljavo 3 km, ter se je zanjo prijavilo precejšnje število mladih sportnikov, 14 iz Bohinja in 18 z Bleda. Gorjanci so tekmovali doma in se vabilu na to tekmo niso odzvali. Tekma se je izvedla v dveh skupinah. Proga je bila speljana od hotela Zaka proti Rečici za Jezerce na Višce, po drugi strani pa se je proga spustila nazaj proti cilju pred hotel Zaka. Proga je bila tako dokaj težavna in je zahtevala od mladih smučarjev precejšnjega znanja v vožnji, sicer se je precej zamudilo s padci, a rezultati so bili zelo povoljni. Vsi tekmovalci, razen štirih, ki so imeli manjše defekte na vezaljkah, so veseli in brez nesreč dospeli na cilj.

II. skupina (starejši do 18 let):

1. Sodja Maks iz Bohinja, 18 min. 7 sek.;
2. Kokalj Milan, SK Bled, 18 min. 50 sek.
3. Žen Jakob iz Bohinja, 20 min. 40 sek.

I. skupina (mlajši dečki do 13. leta):

1. Vidic Janez, Bled, 23 min. 5 sek.;
2. Zupan Jakov, Bled, 23 min. 30 sek.;
3. Kokolj Stanko, Bled, 23 min. 32 sek.

Že iz teh rezultatov se vidi, da je bil boj med tekmovalci precej oster. Zlasti mlajša skupina je izvrstno vozila.

Prvak vsake skupine dobi od SK Bled, ki je to tekmo priredil, en par novih smuči kot darilo.

Čeglarski turnir se ni vršil, kakor je bil napovedan. Vreme je lepo, brez oblakov, solnčno, led ima 35 cm debeline in se torej še ni treba bati zanj. Turnir se bo priredil pozneje.

PRI **HRIPI IN INFLUENCI**

sploh pri vsakem prehajanju priporočamo vsem — otrokom in odraslim, — da še isti večer masirajo telo z

„Alga“

ker „Alga“ takoj ublaži temperaturo spanje je mirno, lahno in zdravo. Zjutraj bo še svež in prerojen. „Alga“ vas obvaruje vseh vnetij.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. 1 steklenica Din 16·—

SMUŠKA NEDELJA V GORJAH.

Ni dolgo, kar smo ustanovili »Sportni klub v Gorjah«, ki že šteje 50 članov in 30 naraščajnikov in je včlanjen v JZSS, že je prišel v redno življenje in je že nastopil v različnih tekmah. Tako je nastopil pri tekmi, ki jo je priredil SK Bled, v kateri je odnesel prvenstvo v smučanju član našega kluba Ivan Černe. V nedeljo 27. jan. je bilo kljub velikemu sneženemu zametu vse na sankah in smučkah. Višek pa je dosegel klub s prireditvijo lastne smuške tekme na Svečnico. Vršile so se kar dve tekmi. Zjutraj za člane, popoldne za naraščaj. Pri članski tekmi je nastopilo 18 članov na 7 km dolgi progi, prišli so vsi razen dveh, ki sta zlomila smučke, na cilj. Pokazali so vsi izredno vztrajnost in tehniko navzlic temu, da imajo samo domačo šolo. Pa vseeno se ne strašijo nastopati tudi drugod. Dasi je bila oprema vse preje kot tekmovalna, so bili rezultati nad vse povoljni. Prvo mesto je dobil isti Ivan Černe kot pri tekmi na Bledu.

Rezultati članov:

1. Ivan Černe 46·08;
2. Ivan Kerštein 49·30;
3. Matevž Por 58·20.

Tudi naraščaj ni bil miren in je moral tudi popoldne tekmovati. Tudi med njim se kaže velika vztrajnost in veselje. Imeli so smučke bolj podolgovate desk m od sodov, kakor pa pravim smučkam. Tudi prvak naraščaja je dosegel prvo mesto z doscami.

Rezultati na 3 km dolgi progi:

1. Pogačar Franc 17:26;
2. Krničar Jurij 18:52;
3. Pogačar Janez 18:55.

Ker so rezultati tako veseli, se ne boji naš klub nastopiti tudi s sosednimi klubi. In tako si je izbral nedeljo 17. februarja za glavno gorenjsko tekmo. Na katero klub že sedaj vabi vse klube, ki hočejo tekmovati in doseči prvo mesto. Dasi je ta kot Gorenjske po večini še kmetski in delavski, vendar vlada vedno večje zanimanje za krasni zimski sport v enem najbolj prikladnem kraju za razvoj čim širšega sporta. Če še to omenimo, da se otroci navadno pripeljejo v šolo na smučkah.

ZAGREB : LJUBLJANA 7 : 1 (6 : 0).

Ta medmestna tekma je prinesla Ljubljani na zagrebških tleh čisto nepotreben težak poraz. Kajti prireditelji bi morali odstopiti od te tekme vsled prehudega mraza, da igrišče je bilo celo močno z sneženo, kar je oviralo reden potek igre. Kritika zagrebških listov je zelo neugodna, poroča, da Ljubljana ni imela nikake kombinacije. Igra Zagrebčanov se je omejila na hitre prodore, kar se je tudi izplačalo. Vseeno pa igra Ljubljane ni kriva temu porazu. Le Zagrebčani so se od začetka bolje znašli in presenetili s par prodori našo obrambo. V drugi polovici je bila pa Ljubljana celo v premoči, vendar pa ni uspelo vsled smole rezultat izboljšati. Ta poraz naj bo pa šola, da se tako važne igre ne igrajo ob tako nemogočih okoščinah.

MOTO SKIJÖRING MOTOKOLESARSKE ILIRIJE

Skijöring je prireditev, kakršne še ni bilo v državi, in smo z doseženimi rezultati lahko zadovoljni. Dosežen je bil zelo lep čas, skoro bi lahko rekli mednaroden, kajti zmagovalec je prevozil tri kilometre dolgo progo v 2 min. 31²/₅ sekunde, kar je 71 km na uro. Skijöringa se je udeležilo 17 tekmovalcev, ki so večkrat startali, menjaje voznika ali smučarja. Startalo se je v dveh skupinah. Vsa prireditev je bila zelo dobro organizirana in je potekla v popolnem redu brez nezgod.

Zanimivi prireditvi je prisostvovalo lepo število občinstva, ki bi bilo pa še večje, da so bila prometna sredstva na razpolago.

Doseženi so bili ti-le rezultati: I. skupina solo vozniki: 1. Golob-Stergar (Ilirija) 2 min. 46²/₅ sek., 2. Prešek-Okorn (Ilirija) 2 min. 51 sek., 3. Cvirn Cerček (Ilirija) 3 min. 2²/₅ sek., 4. Golob (Ilirija)-Krsnik (smuški klub) 3 min. 8 sek. — II. skupina: Vozniki s prikolicami: 1. Maček (Ilirija)-Bonetelj (Svoboda) 2 min 31²/₅ sek., 2 Hlebš-Okorn (Ilirija) 2 min. 34 sek., 3. Ostan-Prijatelj (Ilirija) 3 min. ¹/₅ sek., 4. Hlebš-Strgar (Ilirija) 3 min. 7⁴/₅ sek., 5. Pertel (smuški klub)-Cerček (Ilirija) 3 min. 18 sek., 6. Zvolinski (smuški klub)-Zidar (Ilirija) 3 min. 18¹/₅ sek.

Reumat zem

trganje v kosteh, protin, išias zdravi najuspešneje **Reusanal pasta**. Dobiva se v vseh lekarnah. Proizvaja Lekarna Arko, Zagreb, Ilica 12.

NEKAJ SPORTNIH DOGODKOV

O napredku sporta v zadnjih letih nam poleg drugega priča tudi dejstvo, da so **članki o sportu že predmet šolskih nalog** na gimnazijah. Pri nas sicer še ne, na Nemškem pa že.

Češki Nemec Donth si je priboril prvenstvo v nemški **smučarski** tekmi na 18 km v 1:18:43. — Hedlund in Utterström sta zopet tekmovala, in je to pot zmagal Hedlund. Pri štirih urah in pol skupnega časa je znašala razlika med obema prvakoma samo tri minute.

Belgijski **nogometni profesionalizem** se je komaj rodil in je že umrl. Nesli so ga k pogrebu, žalostinke so mu pela prodana njegova igrišča.

Na Angleškem so vpeljali za sodnike v igrah **tenisa** posebne skušnje glede na oči. »Dober sodnik mora imeti izborne oči.« — Včeraj popoldne ob pol treh se je vršilo v Parizu v prostorih novega športnega ministrstva žrebanje za **Davisov pokal.** Za žaro je služil pokal sam. Navzoči so bili vsi v Parizu akreditirani poslaniki onih držav, ki so udeležbo priglasile.

*

IV. redni letni občni zbor kolesarskega in motociklističnega društva »*Sava*« v Ljubljani se je vršil na Svečnico ob navzočnosti nad 100 članov in članic. — Po prečitanju zapisnika III. rednega občnega zbora, ki ga je občni zbor soglasno odobril, je podal izčrpno tajniško poročilo tajnik Gregorčič. Iz njegovega poročila je razvidno, da šteje društvo 382 članov, 67 članic in 15 ustanovnikov. Društvo je priredilo več dirk, a zlasti je treba omeniti dirko v mesecu juliju na Bledu in meseca septembra kolesarsko prireditev na igrišču SK Ilirije. — Blagajnik Dolenc je podal blagajniško poročilo. Gmotni položaj društva je zelo povoljen. — Izvoljen je bil stari odbor.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 5. febr.: 12.30 Reproducirana glasba. 13 Časovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30 Stanje vode in borzna poročila. — 17 Koncert Radio-orkestra. — 18.30 Zima in zimska turistika, predava g. Pavel Kunaver. — 19 Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. — 19.30 Kemija vsakdanjega življenja, predava prof. Pengov. — 20 Slovenski klavirski večer ge. Osterc-Valjalove: 1. Zepič: Sonatina; 2. Osterc: Preludij in valček 3. Mirk: Jugoslov. rapsodija; 4. Vilhar: Kolo; 5. Pavčič: Pesem; 6. Mirk: Capriccio; 7. Vilhar: Scherzo; 8. Premrl: Otroški plesi; 9. Osterc: Valček in koračnica; 10. Kogoj: Prva suita; 11. Prohazka: Silhouette; 12. Prohazka: Promenada iz cikla »Karneval«; 13. Vilhar: Gavotta; 14. Mirk: Izluetre; 15. Mirk Bagatelle. — Radio-orkester. — 22 Poročila in časovna napoved.

Sreda, 6. febr. Opoldanski program izostane. 17.30 Radio-orkester — 18.30 Pravljice, pripoveduje pisatelj Milčinski — 19 Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec — 19.30 Naše sosednje države, predava dr. Valter Bohinjec — 20 Pesmi naših bratov v godalnem orkestru Dravske divicije: 1. Binički: Na Drini, srbska koračnica, 2. Rendla: Sa istoka, 3. Mihvič: Od Triglava do Balkana, 4. Čerin: Odkud ideš Anice?, hrv. koračnica. 5. Kačrovsky: Cvijeće sa bosn. herc. livada, 6. Brodil: Iz Niša i okolice, 7. Sedlaček: Beograd u noči, 8. Urban: Dimitrijevič, kor čnica, 9. Čerin: Zvuci ispod Lovčena, črnogorske pesmi, 10. Čerin: Popodilo Lenče, srbska koračnica. — 22 Poročila in časovna napoved.

Drugi programi:

Torek, 5. februarja.

Zagreb: 13.15 Plošče — 17.30 Popoldanski koncert — 20.30 Schubertov večer — 22 Inozemske postaje. — **Praga:** 12.30 Opoldanski koncert — 16.30 Popoldanska glasba — 19.05 Pihala — 20 Z aeroplanom po svetu — 21 Vesele pesmi. — **Stuttgart:** 15.45 Program za dame — 16.35 Popoldanski koncert — 18.45 koncert — 20 Vojaška godba — 21 V spomin Johnu H. Mackayn. — **Bern:** 12.05 Plesna glasba — 16.30 Gospodinjska ura — 21 Pevski kvartet — 22.05 Koncert. — **Katovice:** 17 Iz poljske zgodovine — 17.55 Popoldanski prenos iz Varšave — 19.20 Opera Halka. — **Rim:** 13 Trio — 17.30 Petje in godba — 20.45 Opera. — **Berlin:** 15.30 O zvezdah — 16 knjižna ura — 16.30 Lahka glasba — 20 Drama. — **Dunaj:** 11 Kvartet Silving — 16 Popoldanski koncert — 17.35 Za deco — 18.30 Gospodarsko predavanje — 20.10 Dva klavirja — 20.40 Dunajska glasba. — **Milan:** 11.15 Reproducirana glasba — 12.30 Kvartet — 16.30 Kvintet — 17.20 Deca pole — 20.30 Stara italijanska glasba. — **Budapest:** 9.15 Trio — 12.20 Vojaška godba — 15.30 Pravljice — 17.30 Orkester — 19.45 Drama — 23 Plesna glasba. — **Varšava:** 12.10 Plošče — 16.15 Mladinski koncert — 17.55 Orkester — 18.30 Večerni koncert — 19.50 Opera.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:
Začetek ob 20.

Torek, 5. febr.: VOLPONE. Red C.
Sreda, 6. febr.: BETLEHEMSKA LEGENDA. Red B
Četrtek, 7. februarja: Zaprto.
Petek, 8. febr.: UTOPLJENCA. Red A.

OPERA:
Začetek ob pol 20.

Torek, 5. februarja: LJUBEZEN TREH KRALJEV. Red B.
Sreda, 6. februarja: JONNY SVIRA. Red D.
Četrtek, 7. februarja: GOSPOD LAMBERTHIER. Gostovanje Gajdarova in Gzowskaje. Izven.
Petek, 8. februarja: LJUBEZEN TREH KRALJEV. Red C.

Za četrtkovo gostovanje v ljubljanskem gledališču, ko gostujeta slavna ruska umetnika in bivša člana Hudožestvenega teatra znameniti Gajdarov in Olga Gzowskaja, so razprodani vsi parterni, balkonski in galerijski sedeži. Na razpolago pa je še nekaj lož in posameznih ložnih sedežev. Dobivajo se pri dnevni blagajni v operi. Predstava bo v operi.

Gostovanje Ljubiše Iličića. Kakor že javljeno bo gostoval od nedelje dalje v naši operi g. Ljubiša Iličić, operni pevec iz Prage. Vstopnice za posamezna gostovanja v Carmen, Tosci in Manon so v predprodaji pri dnevni blagajni v operi. Cene lanske operne.

Mariborsko gledališče

Torek, 5. februarja ob 20: »LUMPACIJ-VAGABUND«. Ab. A. Kuponi.
Sreda, 6. februarja ob 20: Gostovanje v Ptuju.
Četrtek, 7. februarja ob 20: »NA CESARIČINO POVELJE«. Ab. C. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

Kongregacija »Zalostne Matere božje« pri Sv. Florijanu v Ljubljani, vljudno naznanja svojim članicam, da ni shoda v torek 5. febr. 1929 ker je č. g. voditelj zadržan, ampak šele 18. febr. 1929.

Vsemogočni je poklical našega najljubšega soproga, očeta, starega očeta, gospoda

JOSIPA BERDAVSA
STAR.

Po kratkem trpljenju je v 82. letu starosti danes ob 2 popoldne, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti v sredo, dne 6. februarja ob 11 dopoldne na farno pokopališče. Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi v Valtavcu.

Valtavac, dne 4. februarja 1929.

ŽALUJOČA SOPROGA,
OTROCI,
VNUKI
IN OSTALI SORODNIKI.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša predobra mamica in stara mamica, gospa

Neža Burjak

v nedeljo dne 3. februarja po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 5. febr. ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti, Sredina 8, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 4. februarja 1929.

Mestni pogrebni zavod.

Tvrdka **A. FUCHS** naznanja, da je njen dolgoletni in zvesti zlatarski delovodja, gospod

Karel Šegatin

dne 4. februarja t. l. po kratki in mučni bolezni boguvdano preminul. - Marljivega in vestnega nameščenca ohrani tvrdka v trajnem spominu.

Ljubljana, dne 4. februarja 1929.

Pogrebni zavod J. Gajšek.

Največja razprodaja na celem svetu zaradi svoje prvovrstne kakovosti

Lipton
čaj

Društvo Lipton Ltd, London

Zastopstvo in skladišče za Slovenijo, Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Bosno, Hercegovino in Črno goro

Nikola Stankov, Zagreb, Prilaz 75

Prodaja s skladišča ali direktno iz Londona. Iščejo se krajevni zastopniki

Automobilisti! Motociklisti!

Šofer in samovozač

Spisal inž. Josip Štolfa. — Cena vezani knjigi Din 140·—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

MARIJA BUČAR roj. KRIŠTOFIČ naznanja v svojem in v imenu svoje hčerke **BOŽENE** ter ostalih sorodnikov prežalostno vest, da je njen nadvse ljubljeni soprog, predobri papa, oziroma brat, svak in stric, gospod

Anton Bučar

šef pismonoš. oddelka na Glavni pošti v pok. in hišni posestnik

včeraj, dne 3. februarja 1929 po dolgem, mukapolnem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče, boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega bo **v torek, dne 5. februarja 1929 ob 4 popoldne izpred doma žalosti, Stari trg 9,** na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 4. februarja 1929.

Brez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1.50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Organist

samski, ki je dovršil pred 5 leti orglar. šolo z odličnim uspehom in občinski tajnik z večletno prakso — išče primerne službe. Nastopi takoj. Naslov v upravi pod št. 1096.

Dekle

z dobrim spričevalom — išče službo. Ima veselje do kuhe in hišnega dela. Nastopi lahko 15. febr. Naslov pove uprava lista pod št. 1140.

Fant

pošten in priden, išče službo pri dobrem kmečkem gospodarju. Ponudbe pod šifro »Delaven« 1131 na upravo »Slov.«

Službo dobe

Kuharico

samostojno, snažno, pridno, varčno in zdravo, z večletnimi spričevali — sprejme trgovska hiša na deželi. Oseb 12. Ponudbe z navedbo plačilnih zahtevkov pod Dolenjsko št. 943 na upravo lista.

Pošteno dekle

okrog 16 let staro, k otrokoma in kuhinjskemu delu, takoj sprejmem. — Ponudbe na Frančiško Prusnik, Kamnik.

Strojnika

treznega in zmožnega vseh ključavničarskih del in montaž, ravno tako električnih naprav, išče za takoj proti dobri plači Tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik.

Pridno kuharico

srednjih let, sprejmem. - Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 1035.

Dva potnika

za prodajo dvokoles, šivalnih strojev, otroških vozičkov in delov, sprejme »Tribuna« F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Sprejmem

prav pošteno gospodično k sebi v zračno veliko sobo ali deklico v vso oskrbo. Sv. Petra c. 39, I. nadstr., na hodniku.

Deklico

veščo nemščine, ki je že služila v boljši hiši, iščem za takoj kot pomoč event. tudi za stalno. Ponudbe, če le mogoče v nemščini, na gospo ravnateljevo Jahn, Vevče.

Praktikanta

s perfektnim znanjem slovenščine in nemščine v govoru in pisavi ter stenografije sprejme velika inozemska tvrdka. Zaželjena srednješolska izobrazba ali trgovska akademija. — Ponudbe pod šifro »Priden« na upravo »Slovenca«.

Stanovanja

Priprosta sobica

s posebnim vhodom, se poceni odda mirni gospodični. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 1139.

Sobico

mirno, kurjeno, s hrano ali brez išče akademik za takoj. Ponudbe z navedbo cene na upravo pod »Snažno« 1134.

Odda se soba

s štedilnikom osebi, ki je ves dan odsotna. - Ponudbe pod »vqoS« pod aqpnu

Vnajem

Dva cvetličnjaka

sredi mesta se oddasta zanesljivemu in izvežbanemu vrtnarju za daljšo dobo v najem. - Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1095.

Zaslužek

Nudi se

resnim interesentom mesečni zaslužek do 10.000 Din. Nobena laž ali temu podobno. Reelen zaslužek. Samo do konca februarja sprejema ponudbe podružnica »Slovenca« v Mariboru pod »Eksistenca«. (Priložiti 10 Din za stroške.)

Prodamo

Dvodružinsko hišo

novo, z vrtom, v Stožicah pri Ljubljani, proda Franc Jerko, Črnuče, pošta Ježica.

Dražba

2 parov konj (par težkih in par ponijev), vozov, sani, gospodarskega orodja in poljedelskih strojev iz konkurzne mase A. Kajfeža v Kočevju, se bo vršila v sredo, dne 6. februarja t. l. ob pol 11 na licu mesta v Kočevju.

Šivalni stroj

»Singer«, dobro ohranjen, naprodaj. Naslov v upravi pod št. 1153.

Trgovsko opravo

stelaže, pulte, izvesne izložbe, proda Peter Šetina, Senica. Ogleda se: Ljubljana, Martinova cesta 8.

Lepih bukovih drv

dva vagona, sečnja oktober in november lansko leto, prodam. Naslov pove uprava lista pod št. 1142.

Recepte

za izdelovanje kreme za čevlje, muholovce, žganje, likerje itd., prodam. — Leban, Spillfeld, Austria.

Kupimo

Kupim

tračnice industrij. železnice, malo rabljene in v dobrem stanju. Hartner, Murska Sobota.

Stara okna

kupim. — Ponudbe pod »Stara okna«.

Obrt

Puhasto perje

kg 38 Din. razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem. čistilna perila, Zagreb, Ilica 82.

Patent divani

v modernih vzorcih pliša, otomane od 550—850 Din priznano najsolidnejše kupite pri Rudolfu Sever, tapetništvo, Marijin trg 2

GREŠITE MNOGO ako ne čitate redno SLOVENCA

Razno

Železnato vino

lekar. dr. G. PICCOLIJA V LJUBLJANI krepča oslabele, malokrvne odrasle in otroke.

Debele

uskinaste trobe

kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, Ljubljana, Resljeva cesta 24.

ki krepi in zdravi želodec

nserirajte v „Slovencu!“

Tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov

JAKOB PERHAVEC

Na drobno MARIBOR Gosposka 19 Na debelo

Pristna slivovka, brinjevec, drožnika, tropinovec, rum, konjak, vse vrste likerjev

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah.

ČERNE, juvelir Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Potrebna mi je večja količina »Bacule« za eksport. Želim ponudbe naših producentov, posebno iz Slovenije, Slavonije in Bosne. Naznačite cene in detajlni opis izdelka, franko vagon Beograd, Cif ali Fob Trieste, Gruž ali Sušak. Interesirani naj se javijo pod »128« na Jugoslov. Rudolf Mosse, A. D., Beograd.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem javljamo pretužno vest, da je naša ljubljena soproga in hčerka, gospa

Frančiška Šmon

hišna posestnica

po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, v ponedeljek zjutraj mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne bo v sredo ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Trzin št. 144, na pokopališče v Mengšu

Trzin, dne 4. februarja 1929.

Žalujoči soprog JOSIP ŠMON in ostali sorodniki.

Naznanilo in zahvala

Naša srčnoljubljena mati, oziroma stara mati, prababica, tašča itd., gospa

Katarina Strancar

vdova posestnika

je dne 28. januarja t. l. po dolgi in mučni bolezni ter večkrat previdena s tolažili sv. vere boguvdano umrla v 76. letu starosti na Planini št. 11 pri Vipavi.

Najsrčnejše se zahvaljujem vsem, ki so ljubleno pokojnico v njeni dolgi bolezni obiskovali, jo tolažili ter končno spremili v velikem številu k zadnjemu počitku.

Ljubljana, dne 4. februarja 1929.

Ing. Alojzij Štrancar, v svojem ter v imenu bratov Antona, Ivana, Franceta in Jožeta, posestnikov na Planini, oziroma v Trstu in na Uhanjah, ter vseh sorodnikov.

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš dobri oče, tast, brat in stric, gospod

Ivan Peternelj

veleposestnik v Jarčji dolini

danes, dne 2. februarja za vedno zatisnil svoje oči.

Pogreb nepozabnega se bo vršil dne 4. februarja na tukajšnjem pokopališču Dobračevo.

Dobremu očetu naj Bog podeli večni mir!

Žiri, dne 3. februarja 1929.

Rudi in Ivan Peternelj, sinova. - Frančiška Lah roj. Peternelj, Marjana Piuk roj. Peternelj, hčeri. — Anton Lah, zet — in ostali sorodniki.

SLOVENSKA MATICA naznanja žalostno vest, da je dne 3. februarja umrl po dolgem bolehanju njen bivši delavni odbornik in tajnik, gospod

Milan Pugelj

slovenski pisatelj.

Ohranimo ga v prijaznem spominu!

Ljubljana, dne 4. februarja 1929.

Odbor.

VODNE TURBINE

ant. m. regulatorje zatvornice, opreme za žage in mline izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER ŠKOFJA LOKA

podjetje za izgradbo vod. turbin

Konkurenčne cene! Zahtevajte ponudbe! — Prvovrstne reference!

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

58

(The lost world.)

Roman.

Ko sem se zopet zavedel — mislim, da sem bil brez zavesti samo nekoliko minut — sem zavohal neznosen, zoprn smrad. Iztegnil sem roko in otipal v temi nekaj, kar je bilo slično debelemu kosu mesa, dočim je zgrabila druga roka velikansko kost. Zgoraj sem zagledal krog zvezdnatega neba in torej sklepal, da ležim na dnu globoke jame. Počasi sem se dvignil na noge in si otipal ves život. Bil sem lesen, in od pet do glave me je vse bolelo, a noben ud mi ni odpovedal in sem jih lahko premikal. Ko mi je predočil zopet pretreseni spomin vse okoliščine mojega padca, sem prestrašeno pogledal navzgor v pričakovanju, da bom videl sredi bledega neba črno senco pošastne glave. A strašila ni bilo videti in od zgoraj se ni razlegal noben glas. Stopil sem počasi okoli jame in povsod otipaval stene, da kaj poizvem o nepričakovanem kraju, kamor sem se tako srečno zvrnil.

Kakor sem omenil, je to bila jama s strmimi stenami in gladkim, kakih dvajset čevljev širokim dnom. Tla so bila posejana s cunjami debelega mesa, ki se je po večini popolnoma razkrajalo. Zato je bil zrak obupno strupen. Skakal sem in se spotikal ob teh smrdljivih kupih mesa ter nenadoma otipal nekaj trdega in slednjič spoznal, da je bil to sredi jame trdno zabit navpičen kol. Bil je tako visok, da mi roka ni segala do vrha, zdelo pa se je, da je ves prevlečen z maščobo.

Zdaj sem se bliskoma spomnil, da imam v žepu škatlico voščenih vžigalic. Prižgal sem eno in ugotovil, kam sem padel. Takoj mi je postalo jasno, čemu služi ta jama. To je bila past, ki so jo naredile človeške roke! Kol na sredi je bil kakih devet čevljev dolg, na koncu zaostren in ves črn od strnene krvi zveri, ki so se bile nanj nabodle. Okoli razmetane cunje mesa so bile ostanki plena, ker so morali ljudje razkosati svoje žrtve, da pripravijo prostor za nove, ki se bodo zvrnile v jamo. Spomnil sem se, kako je pripomnil Challenger, da ne morejo na planoti bivati ljudje, ker ne bi bilo njih šibko orožje kos pošastim, ki bi jih napadale. Zdaj pa je bilo jasno, na kak način so si znali pomagati. Nisem sicer ničesar vedel o teh domačinih, vendar pa so jim nudile jame z ozkim vhodom zadostno zavetišče, kamor niso mogli orjaški lazivci, njih bolj razviti razum pa je izumil jame ob stezah, koder so hodile živali: znali so jim torej priti do živega kljub njih velikosti in moči. Tudi tukaj se je izkazal človek kot zmagovalec.

Spretnemu človeku ni bilo pretežko splezati po poševni jamski steni na prosto, a dolgo sem se obotavljal, preden sem se vnovič upal v bližino grozovitega nestvora, ki mi je malo da ne vzel življenje. Bogve, če ni prežal zopet kje blizu v grmovju na moj povratek? Slednjič pa sem se vendar opogumil, ker sem se spomnil razgovora Challengerja in Summerleeja o lastnostih velikih savrijev. Oba sta namreč trdila, da so ta strašila skoro brez možgan, da se ni mogla razviti v njih malih možganskih duplinah prava razsodnost in so morali izginiti povsod drugod na svetu nedvomno radi lastne toposti, ki jih ni pustila, da bi se prilagodili izpremenjeni okolici.

Če bi nanje zverina čakala, bi to pomenilo, da razume, kaj se je z menoj zgodilo, bi bila torej v stanu vpostaviti vez med vzrokom in posledico. Ali ni bilo verjetno, da bi se slično omejeno bitje, ki je sledilo edino svojemu krvoločnemu nejasnemu nagonu, prej samo malo začudilo, potem pa pustilo lov, ker sem jaz izginil, ra se napotilo iskat drug plen? Splezal sem do kraja jame in pogledal ven. Zvezde so ugašale, nebo je obledelo in jutranji svež vetrič mi je zapihal prijetno v obraz. Nikjer ni bilo ne duha ne sluha o mojem sovražniku. Počasi sem zlezel ven in se usedel za trenutek na tla, v slučaju nevarnosti takoj pripravljen, planiti nazaj v svoje zavetišče. Potem sta me pomirila popolna tišina in naraščajoča svetloba in sem se toliko opogumil, da sem odtaval nazaj na stezo, po kateri sem prej šel. Spotoma sem pobral puško in kmalu prišel zopet do potoka, ki me je vodil. Včasih sem se še vedno plašno ozrl, a vendar sem se napotil proti domu.

Nenadoma sem začul nekaj, kar me je spomnilo na odsotne tovariše. V tihem, jasnem jutranjem zraku daleč se je razlegal suh, oster pok težke puške. Obstal sem in jel poslušati, a ničesar ni bilo več čuti. Za trenutek me je prestrašila misel, da jih je morebiti zadela kaka nenadna nesreča, a potem sem si vse pojasnil bolj naravno in enostavno. Saj se je že zdanilo. Ni dvoma, da so opazili mojo odsotnost. Mislili so najbrž, da sem zašel v gozdu in oddali strel, da mi pokažejo smer proti taborišču. Sklenili smo sicer, da na noben način ne bomo streljali, a so naredili najbrž izjemo, ker so mislili, da sem v nevarnosti. Moral sem torej, kolikor se je dalo pritisniti, da jih čimprej pomirim.

Vendar sem bil tako utrujen in izmučen, da nisem bil v stanu napredovati tako hitro, kakor bi si želel; slednjič pa sem le prišel v poznane kraje. Na levo je ležalo pterodaktilsko močvirje, spredaj pa je bila iguandonska poljana. Še trenutek, pa sem stopil med zadnje drevje, ki me je delilo od Utrdbe Challenger. Veselo sem zavriskal, da potolažim čimprej svoje tovariše. Toda nihče ni odgovoril na moj pozdrav. Srce mi je pričelo nemirno utripati pri tem zloveščem molku. Pospešil sem korak in potem stekel. Taborišče je zrastlo pred menoj kakor sem ga zapustil, samo vrata so bila odprta. Planil sem vanj. V mrzli jutranji luči sem zagledal strašno sliko. Vse naše zaloge so bile v divjem neredu razmetane po tleh, moji tovariši so izginili, in poleg s pepelom prevlečenega ugašajočega ognja se je razlivala sredi orumenele trave strašna krvava mlaka.

»Ljudska knjižnica iz založništva jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 24. zvezek: A. Marby, HANKA. Lužiško-srbska povest. Din 22, vez Din 30. — 25 zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. Din 32, vez Din 42. — 26 zvezek: Lorenzini, SIROTEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. Din 14, vez. Din 22. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA. Din 24, vez. Din 32. — 28 zvezek: Haggard, KLEOPATRA. Din 28, Din 40.

400 RAZNIH VRST
LUKSUZNIH ČEVLJEV

Din 169·-

5645-00366

5645-00354

4645-00167

4645-00119

4645-00155

4645-00102

7645-00517

7645-00565

6645-00520

Din 199·-

9665-00406

9655-00459

9655-00409

9665-00400

9655-00433

9655-00447

9655-00471

1655-00659

1655-00600

1665-00600

9655-00400

GARANTIRA SE VAM, DA NE BODETE UNIFORMIRANI

Bata

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.